

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 800 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

DE HUWELIJKSAKTE

Enkele bedenkingen bij art. 76, al. 10 B.W.

I. Probleemstelling.

In art. 76 B.W. worden de vermeldingen opgesomd, die in een huwelijksakte moeten voorkomen. In al. 10 van dit artikel lezen wij: « de datum van het huwelijkscontract van de echtgenoten en de vermelding van de notaris die het heeft opgemaakt ».

Het ontbreken van deze vermeldingen wordt streng gesanctioneerd. In dit geval kunnen immers « de van het gemene recht afwijkende bepalingen niet worden ingeroepen tegen derden die, onbekend met het huwelijkscontract, overeenkomsten met die echtgenoten hebben aangegaan ».

Op het eerste gezicht lijkt deze bepaling zeer duidelijk en eenvoudig. Niettemin kunnen zich in verband ermee moeilijkheden voordoen.

Denken wij aan het volgend praktisch geval.

Twee personen van Belgische nationaliteit treden in Nederland in het huwelijk volgens de aldaar gebruikelijke formaliteiten. Voorafgaandelijk hebben zij evenwel een huwelijkscontract afgesloten in België. De huwelijksakte wordt opgesteld in Nederland, overeenkomstig de artt. 45 en 46 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek. Deze artikelen vereisen echter niet de vermeldingen, die voorgescreven zijn door ons art. 76, al. 10 B.W.

Later vestigen de echtgenoten zich opnieuw in België, waar ze, zoals bepaald door art. 171 B.W., hun huwelijksakte laten overschrijven. Om te ontsnappen aan de sanctie, voorzien door art. 76, al. 10 B.W., wenden zij zich tot de rechtbank en verzoeken de aanvulling te willen bevelen van de overgeschreven huwelijksakte met de door hen in België aangegane huwelijksvoorwaarden.

De vraag stelt zich: welk gevolg dient aan deze voordering voorbehouden te worden?

Om op deze vraag een gefundeerd antwoord te kunnen geven, is het aangewezen vooreerst even te blijven stilstaan bij de « bedoeling » en het « belang » van art. 76, al. 10 B.W.

II. Belang van art. 76, al. 10 B.W.

Het huwelijkscontract is een contract dat niet alleen de echtgenoten en hun erfgenamen, maar ook derden aanbe-

langt. Derden, die in de loop van het huwelijk met de echtgenoten handelen, hebben er immers het grootste belang bij het statuut van personen en goederen van hun tegenpartij te kennen. Zij willen nl. weten:

- in hoever zij met de vrouw alleen mogep contracteren en in hoever machtiging nodig is;
- hoe het staat met het beheer over de verschillende soorten goederen van de echtgenoten;
- welke goederen eventueel in beslag mogen genomen worden, enz. ⁽¹⁾

Gezien dit belang van derden, d.w.z. personen die met de echtgenoten in juridisch contact zullen komen, werd door de wetgever een onrechtstreekse, bescheiden publiciteit voorgeschreven, nl. de vermelding in de huwelijksakte van de datum van het huwelijkscontract en van de naam van de notaris die het opstelde.

Op deze wijze wordt dus een informatiemiddel verschaft aan derden, die het voornemen hebben met de echtgenoten (of met één van hen) te contracteren. Deze kunnen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand een uittreksel uit de huwelijksakte der echtgenoten vragen, waaruit zij kunnen opmaken of de echtgenoten al dan niet een huwelijkscontract afgesloten hebben. Zo ja, zullen zij er mededeling van vragen ⁽²⁾. De mogelijkheid bestaat zelfs om krachtens een bevel van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg rechtstreeks de notaris te verzoeken om van de huwelijksvoorwaarden kennis te nemen ⁽³⁾.

Zoals reeds hoger vermeld, mogen, bij het ontbreken van de huwelijksvoorwaarden en de naam van de notaris in de huwelijksakte, de van het gemene recht afwijkende clausules niet ingeroepen worden tegen derden, die zonder die te kennen, met de echtgenoten gecontracteerd hebben ⁽⁴⁾.

Het zijn dus enkel de derden « te goeder trouw » die beschermd worden, m.a.w. zij die de huwelijksvoorwaarden van de medecontractant niet kenden.

Tegen deze derden te goeder trouw heeft het huwelijkscontract geen uitwerking, indien het hun schade berokkent. Indien dit niet het geval is en het huwelijkscontract, dat zij niet kenden, hun integendeel tot voordeel strekt, dan mogen zij er zich natuurlijk wel op beroepen. ⁽⁵⁾

III. Toepasselijkheid van art. 76, al. 10 B.W. op huwelijken, gesloten in het buitenland volgens de aldaar gebruikelijke vormen.

Komen wij terug op het praktisch geval van het huwelijk van de twee Belgen, dat gesloten werd in Nederland, volgens de aldaar gebruikelijke formaliteiten, nadat een huwelijkscontract was opgesteld door een Belgische notaris.

Zoals reeds aangestipt, vereist het Nederlands burgerlijk wetboek niet dat de datum van het huwelijkscontract en de naam van de notaris die het opstelde in de huwelijksakte vermeld worden. Meer zelfs, het is de Nederlandse ambtenaar van de burgerlijke stand verboden hiervan in de huwelijksakte melding te maken ⁽⁶⁾.

Na het aangaan van hun huwelijk in Nederland, hebben beide echtgenoten, als Belgische staatsburgers, dus enkel de plicht zich te gedragen naar het voorschrift van art. 171 B.W., dat bepaalt dat zij, na hun terugkeer op het grondgebied van het Rijk, om overschrijving dienen te verzoecken van de huwelijksakte in de registers van de burgerlijke stand van hun eerste woonplaats in België.

De echtgenoten hebben er evenwel alle belang bij dat hun huwelijksakte aangevuld wordt met de vermeldingen voorzien door art. 76, al. 10 B.W., opdat aldus de in hun huwelijkscontract opgenomen clausules, die afwijken van het stelsel van de wettelijke gemeenschap, tegenstelbaar zouden zijn aan derden.

Hoe reageert onze rechtspraak op dergelijke vragen tot aanvulling van een huwelijksakte, verleden in het buitenland volgens de aldaar geldende regels en overeenkomstig art. 171 B.W. overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand?

Het richtinggevend arrest in verband met dit probleem is dat van het Hof van Beroep te Gent, dd. 19 juni 1958, dat het verzoek tot aanvulling van de huwelijksakte afwees ⁽⁷⁾.

Het is interessant even te blijven stilstaan bij de motieven, die tot deze belangrijke beslissing geleid hebben.

Laten wij echter duidelijkheidshalve vooraf, in enkele bondige trekken, de principes betreffende de verbetering van de akten aan de burgerlijke stand in herinnering brengen.

Volgens art. 99 B.W. zijn het alleen de belanghebbende partijen die de verbetering van een akte van de burgerlijke stand mogen vorderen. Onder « belanghebbende partijen » verstaat men diegenen die een persoonlijk rechtmatig belang kunnen doen gelden ⁽⁸⁾.

Dit belang hoeft niet noodzakelijk van materiële aard te zijn; een moreel belang volstaat ⁽⁹⁾.

Ook het Openbaar Ministerie mag een verbetering eisen, dit wanneer de openbare orde rechtstreeks of hoofdzakelijk bij de verbetering betrokken is ⁽¹⁰⁾.

De wet van 16 augustus 1887 (art. 7) maakt het optreden van het Openbaar Ministerie zelfs verplicht, wanneer het de verbetering betreft van akten die nodig zijn voor het huwelijk van behoeftigen.

In het kwestieuze geval is een ambtshalve optreden van het Openbaar Ministerie alleszins uitgesloten, daar de verbetering niet rechtstreeks de openbare orde aanbelangt.

Blijven dus de echtgenoten zelf. Kunnen zij een persoonlijk rechtmatig belang doen gelden, om de aanvulling van de overgeschreven huwelijksakte te rechtvaardigen?

Het Hof heeft gemeend deze vraag negatief te moeten beantwoorden. Het persoonlijk belang dat door de echtgenoten wordt ingeroepen, is immers niet meer dan de bezorgdheid voor een louter denkbeeldig gevaar, wordt door advocaat-generaal Matthijs in de conclusies, die tot het arrest hebben geleid, vooropgesteld.

De tekst en de geest van art. 76, al. 10 B.W. bedoelen immers uitsluitend de in België gesloten huwelijken ⁽¹¹⁾.

De enige wettelijke verplichting die op de echtgenoten na hun terugkeer in België rust, is deze van art. 171 B.W., nl. de overschrijving van hun huwelijksakte in de registers van de burgerlijke stand van de plaats waar zij zich vestigen. Zij dienen er geenszins voor te zorgen dat de in België overgeschreven akte van hun in Nederland gesloten huwelijk bovendien de vermeldingen zou omvatten, die naar Nederlands recht niet in de huwelijksakte dienen opgenomen te worden, meer bepaald de datum van het huwelijkscontract en de naam van de notaris die het heeft opgesteld.

Vermits de echtgenoten niet hoeven te zorgen voor de toepassing van het voorschrift van art. 76, al. 10 B.W., kunnen zij evenmin aan de sanctie, die door dit artikel voorzien wordt, blootgesteld worden, behalve wanneer kan bewezen worden dat het huwelijk in het buitenland werd gesloten, met het bedrieglijk oogmerk de bepalingen van art. 76, al. 10 B.W. te omzeilen.

Tot daar de stelling van het Hof te Gent.

IV. Besluit en enkele overwegingen.

Onze rechtspraak huldigt dus het principe dat de vermeldingen, die op grond van art. 76, al. 10 B.W. in de huwelijksakte moeten opgenomen worden, uitsluitend bedoeld zijn voor de in België aangegane huwelijken. Wordt een huwelijk tussen Belgen gesloten in een land, waar de wet die vermeldingen niet voorschrijft, dan wordt de huwelijksakte overeenkomstig art. 171 B.W. geldig in de registers van de burgerlijke stand overgeschreven, zonder van de huwelijksvoorwaarden dient gewag gemaakt te worden.

Deze zienswijze wordt gebaseerd op de overweging dat de echtgenoten geen enkel persoonlijk rechtmatig belang kunnen doen gelden, om de aanvulling van de huwelijksakte te rechtvaardigen. Zij lopen immers niet het minste gevaar dat de sanctie van art. 76, al. 10 B.W. op hen zou toegepast worden, tenzij kan bewezen worden dat het huwelijk in het buitenland werd voltrokken, met de bedoeling de bepalingen van art. 76, al. 10 B.W. te ontduiken.

Laten wij even op basis van deze opvatting verder redeneren en uitgaan van de veronderstelling dat twee personen in het buitenland gaan huwen, dit alleen met het oogmerk art. 76, al. 10 B.W. te ontduiken.

Bij hun terugkeer in België verzoeken zij de rechtbank de aanvulling te bevelen van de in het vreemde land opgestelde huwelijksakte, met de datum van het eerder door hen aangegane huwelijkscontract en de naam van de notaris die het opmaakte.

Welnu, precies door dit verzoekschrift zou het haast onmogelijk worden te bewijzen dat het huwelijk in het buitenland gesloten werd met de bedoeling het voorschrift van art. 76, al. 10 B.W. te omzeilen. En, vermits volgens de gevestigde rechtspraak het verzoek tot aanvulling toch zal afgewezen worden, kan de beoogde wetsontduiking bijzonder gemakkelijk gerealiseerd worden.

De vraag kan dan ook gesteld worden of het niet veel logischer zou zijn dergelijke vorderingen tot aanvulling van de huwelijksakte met de vermeldingen van art. 76, al. 10 B.W., in te willigen.

Hoe immers kunnen derden, met wie de echtgenoten (of één van hen) wensen te contracteren, met zekerheid weten of er al dan niet huwelijksvoorwaarden tussen de echtgenoten bedongen werden, indien de huwelijksakte niet mag aangevuld worden?

Laten wij ook niet vergeten dat de maatregel van art. 76, al. 10 B.W. door de wetgever in het leven geroepen werd precies met de bedoeling derden, met wie de echtgenoten in juridisch contact zullen treden, te vrijwaren voor de schadelijke gevolgen van huwelijksvoorwaarden, die zij niet zouden kennen. De publiciteit van art. 76, al. 10 B.W.

is onmisbaar voor de rechtszekerheid.

Bovendien hebben ook de echtgenoten zelf er baat bij dat derden, met wie zij overeenkomsten wensen aan te gaan, weten dat er een huwelijkscontract is. Op deze wijze zal immers het discrediet weggenomen worden dat op hen weegt, wanneer derden in de onwetendheid verkeren aangaande hun huwelijksvermogensregeling.

Het belang van derden, dat in de allereerste plaats door art. 76, al. 10 B.W. beoogd wordt, is dus tevens dat van de echtgenoten. Op het belang der derden rust immers het krediet der echtgenoten.

Deze laatsten hebben bijgevolg wel degelijk een persoonlijk, niet alleen moreel, maar zelfs materieel belang bij de aanvulling van de in het buitenland opgestelde huwelijksakte met de vermeldingen voorzien door art. 76, al. 10 B.W.

In deze overweging schuilt wellicht een argument voor de rechtspraak om haar houding t.o.v. de vorderingen tot aanvulling van in het buitenland opgestelde huwelijksakten met de meldingen van art. 76, al. 10 B.W., te herzien.

C. PAULUS,
Assistent aan de Vrije Universiteit Brussel
en
H. VAN KERCKHOVEN,
Advocaat.

(1) De Page X, nr. 51; Laurent XXI, nrs. 153 en 154; Colin et Capitant III, nr. 19; Planiol et Ripert VIII, nr. 69.

(2) Dekkers III, nr. 40.

(3) Wet van 25 ventôse - 5 germinal jaar XI op het notariaat, art. 23.

(4) Met « van het gemene recht afwijkende clausules » worden bedoeld: de clausules die afwijken van het stelsel van de wettelijke gemeenschap.

(5) De Page X, nr. 115, A.

(6) artt. 45 en 46 Ned. B.W.

(7) Gent, 19 juni 1958, R.W. 1958-1959, kol. 754, met conclusies van advocaat-generaal Matthijs.

(8) De Page I, nr. 463; Kluyskens VII, nr. 148; Laurent II, nr. 30; R.P.D.B., Tw. Acte de l'état civil, nr. 232; Roland et Wouters, Guide pratique de l'officier de l'état-civil en Belgique, 1946, nr. 129, blz. 50.

(9) Cass. 29 januari 1926, Pas. 1926, I, 198.

(10) De Page I, nr. 464; Dekkers I, nr. 133; Kluyskens VII, nr. 148; R.P.D.B., Tw. Acte de l'état civil, nr. 233. Er dient opgemerkt te worden dat dit recht van het Openbaar Ministerie om ambtshalve op te treden, niet gebaseerd is op art. 99 B.W., maar wel op art. 46 van de wet van 20 april 1810, dat het Openbaar Ministerie toelaat op te treden in burgerlijke zaken, vanaf het ogenblik dat de openbare orde rechtstreeks en hoofdzakelijk op het spel staat (De Page I, nr. 464, Cass. 5 mei 1881, Pas. 1881, I, 230).

Volledigheidshalve kan aangestipt worden dat de draagwijdte van het begrip « openbare orde » in de zin van de wet van 20 april 1810 beperkter is dan in de artt. 6, 1131 en 1133 B.W. Opdat het Openbaar Ministerie ambtshalve zou kunnen optreden, is het niet voldoende dat een beschikking, die de openbare orde raakt, miskend werd. Het is nodig dat de openbare orde, d.w.z. « de organisatie van de natie », gevaar loopt. Dit is niet het geval wanneer louter private belangen op het spel staan (De Page I, nr. 91 bis, C; zie ook Cass. 22 maart 1923, Pas. 1923, I, 243 met conclusies van het Openbaar Ministerie; 6 maart 1924, Pas. 1924, I, 236; 7 april 1927, Pas. 1927, I, 194).

(11) In dezelfde zin: Brussel, 12 februari 1909, Pas. 1909, II, 82.

VLAAMSE JURISTENVERENIGING

VERGADERING TE BRUSSEL VAN 13 DECEMBER 1969

Wij hebben reeds in het nr. 16, kol. 779 een beknopt verslag gepubliceerd betreffende de vergadering van de Vlaamse Juristenvereniging die op 13 december te Brussel plaats had.

Wij delen hieronder de spreekbeurten mede die gehouden werden op deze vergadering tot inleiding van het debat. Onze lezers zullen ook na de tekst van deze spreekbeurten de resolutie vinden die op de vergadering gestemd werd. De resoluties betreffende de andere punten die besproken werden, zullen op een volgende vergadering ter stemming gelegd worden.

Inleiding van Ridder René VICTOR, voorzitter der Vlaamse Juristenvereniging.

Geachte Vergadering,

Het is mij een groot genoegen U hier vandaag allen welkom te heten.

Ik stel het ten zeerste op prijs dat zoveel hoge magistraten er aan gehouden hebben deze vergadering bij te wonen en ik wens de leden van het Hof van Cassatie, van de Raad van State, van onze Hoven van Beroep en Parketten-generaal, alsook de rechters van onze Rechtbanken en de leden van het Openbaar Ministerie bijzonder te danken voor hun aanwezigheid. De tegenwoordigheid van meerdere hoogleraren wordt ook bijzonder gewaardeerd.

Verder ben ik gelukkig hier, naast mijn confraters, meerdere leden van het notariaat alsook juristen uit de internationale organisaties en uit het bedrijfsleven te kunnen begroeten.

De verschillende richtingen uit de rechtswereld die hier vertegenwoordigd zijn tekenen duidelijk de brede belangstelling die bestaat voor de activiteit van de Vlaamse

Juristenvereniging en het uitgebreid terrein waarop zij haar werkzaamheden wil ontwikkelen, ten bate van de rechtsbedeling in het Vlaamse land.

De vergadering van vandaag is door uw bestuur enigszins bedoeld als een gewetensonderzoek. En we zouden wensen na te gaan wat er reeds verwezenlijkt werd van onze doelstellingen sedert de Vlaamse Juristenvereniging het roer van de oude en ingedommelde Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden heeft overgenomen.

Wij hebben met bijzondere vo'doening kunnen constateren dat uit alle middens van de Vlaamse rechtswereld een groot aantal leden zich heeft aangemeld, en dat deze leden behoorden tot alle mogelijke takken van de juridische wereld, het professoraat, de magistratuur, de balie, het notariaat, de internationale organismen en het bedrijfsleven. Van vele zijden ontvingen we blijken van belangstelling en aanmoediging en het is dan ook met frisse ijver dat uw bestuur zich heeft ingespannen om het doel van de Vlaamse Juristenvereniging te verwezenlijken, nl. de

rechtsbedeling in het Vlaamse land op een zo hoog mogelijk peil te brengen en haar een zuiver, integraal Vlaams karakter te geven.

In de maand mei 1966 zijn we van wal gestoken met het manifest dat door uw vereniging werd aanvaard « Eigen-tijdse Rechtsstructuren in België », waarin op bondige en zakelijke wijze de doelstellingen worden uitgestippeld die onze Vereniging wenst na te streven.

Wat werd er, tot nu toe, van deze doelstellingen verwezenlijkt?

In het manifest wordt, volkomen terecht, in de eerste plaats de klemtoon gelegd op de noodzakelijkheid dat de juristen die bedrijvig zijn in de verschillende sectoren van het recht, er zich terdege bewust zouden van zijn dat de functie die door hen wordt uitgeoefend steeds dient beleeft te worden als een hogere culturele taak, ter verheffing en verfijning van het geestelijk peil van ons volk. De jurist in ons maatschappelijk leven is niet enkel iemand die er naar streeft zijn beroepsactiviteit op behoorlijke wijze uit te oefenen. Hij moet ook geheel opgaan in de cultuur van zijn volk, hij moet een voorbeeld zijn voor zijn medemens en van hem uit dient een weldoende beschavende en verfijnende invloed uit te stralen over de gemeenschap.

Het is met die gedachte vóór ogen dat wij de twee rechtskundige congressen hebben ingericht die plaats hadden te Gent en te Leuven, en die uitgegroeid zijn tot een reusachtig succes, onder de bezielende leiding respectievelijk van Prof. Marcel Storme en Prof. Roger Dillemans. De preadviezen die voor deze congressen werden uitgebracht en de debatten die er plaats hadden, stonden op een zeer hoog peil en zullen voorzeker in belangrijke mate bijgedragen hebben tot het verhogen van het cultureel prestige van de Vlaamse rechtswereld.

Het is U bekend dat onze vereniging op die weg voortgaat en dat er op 23 mei a.s. te Antwerpen andermaal een Rechtskundig Congres zal ingericht worden, waarvan Prof. Raymond Derine wel het voorzitterschap heeft willen aanvaarden.

Er zullen op dit congres niet minder dan 5 verschillende secties vergaderen en er wordt thans, door vooraanstaande Vlaamse juristen hard gewerkt aan de voorbereiding van de preadviezen, die binnenkort zullen verschijnen.

Ik stel er prijs op U van nu af het programma van dit congres te kunnen mededelen. In de Sectie: Burgerlijk Recht, zal gehandeld worden over « De rechten van de overlevende echtgenoot », met preadviezen van Prof. S. Baeteman en A. Vastenavonds. In de Sectie: Strafrecht preadviseert de heer J. D'Haenens over « Economische delicten ». De Sectie: Publiekrecht, heeft als onderwerp gekozen « Recht op informatie », met als preadviseurs de heren Rimanque en Van den Berghe. Voor de sectie: Sociaal recht, waarin zal gehandeld worden over « Inkomsten en vermogenstoestand bij de toekenning van sociale voordelen », zal notaris B. Dubois preadviseur zijn, terwijl eindelijk in de Sectie voor de Bedrijfsjuristen Prof. W. Van Gerven preadvies zal uitbrengen over het onderwerp « De tussenpersoon in handelszaken in Belgisch en vergelijkend recht ». Eindelijk zal de feestrede uitgesproken worden door de heer A. Kinsbergen, gouverneur der provincie Antwerpen.

Deze korte vermeldingen tonen U duidelijk welke grote betekenis aan dit congres dient gehecht te worden en ik twijfel er niet aan dat U er allen zult aan deelnemen en dat U er zult toe bijdragen, elk volgens zijn belangstelling en zijn bevoegdheid, dat het debat over deze zeer actuele juridische onderwerpen zou gevoerd worden op een hoog-wetenschappelijk peil en dat het in aanzienlijke mate zal bijdragen tot de ontwikkeling van onze Vlaamse rechtswetenschap.

Doch naast de spectaculaire successen die de Vlaamse Juristenvereniging gekend heeft tijdens de twee voorbije

congressen, is er een voortdurende werking geweest waar-bij de Vereniging is opgetreden als drukkingsgroep, werking waarvan weinig gekend is en die we hier toch even moeten vermelden.

Tussen de « noodzakelijke hervormingen » waarvan gewag gemaakt wordt in het manifest onzer Vereniging wordt in de eerste plaats vermeld de herinrichting van de Hoven van Beroep.

Het is thans een onherroepelijke Vlaamse eis geworden dat er voor de Provincies Antwerpen en Limburg een nieuw Hof van Beroep te Antwerpen zou opgericht worden.

Desaangaande is nog geen definitieve beslissing gevallen tengevolge van de politieke moeilijkheden die de herziening van de grondwet vertragen. Doch men mag gerust bevestigen dat wat de oprichting van het Hof van Beroep te Antwerpen betreft, er een ruime meerderheid in het Parlement aanwezig is om de grondwet te wijzigen in de zin dat deze oprichting mogelijk wordt.

Wanneer zulks thans als een vaststaand feit mag beschouwd worden, is dit niet altijd zo geweest. Er hebben zich sterke tegenstanden doen gelden en de Vlaamse Juristenvereniging heeft niet nagelaten voortdurend een stille werking te ontwikkelen om de gedachte veld te doen winnen. Zo werd bijvoorbeeld aan de regering en aan al de parlementsleden alsook aan talrijke overheidspersonen een brochure toegezonden waarin de noodzakelijkheid van de oprichting van het Hof van Beroep te Antwerpen geadstrueerd wordt en waarin de argumenten weerlegd worden die tegen dit initiatief werden aangevoerd.

Ik meen dat we mogen bevestigen dat ook de Vlaamse Juristenvereniging het hare heeft bijgedragen om een groot Vlaams Hof van Beroep te Antwerpen te doen tot stand komen.

Een tweede punt dat in het manifest van onze vereniging ontwikkeld werd, had betrekking op de taalkennis van de magistraten.

Wij zijn er met klem voor opgekomen dat deze taalkennis moet blijken uit het universitair einddiploma en dit zowel voor de beroepsmagistraten als voor de notarissen. Er werd op gewezen tot welke ergerlijke misbruiken het taal-examen aanleiding gaf en er werd onderstreept hoe de Nederlandstalige volksgroep geen vrede kan nemen met een Vlaamse vertaling van in het Frans voorbereide vonnissen en arresten.

U zult zich voorzeker herinneren welke heftige storm deze eis in de Franstalige pers heeft doen opsteken en hoe, naar aanleiding van dit gedeelte van het manifest, naar de Vlaamse Juristenvereniging met giftige pijlen geschoten werd.

Uw bestuur heeft zich daar niet aan gestoord. Wij hebben onderhandeld met de toenmalige Minister van Justitie, die, als was hij Franstalig, volkomen begrip toonde voor de argumenten van onze vereniging en die aan uw bestuur wel de belofte wilde doen dat in de toekomst uitsluitend het universitair einddiploma zou in aanmerking genomen worden als bewijs van taalkennis der magistraten. Wij hebben sedertdien niet ondervonden dat er van dit beginsel zou afgeweken zijn en wij menen dat ook hier de Vlaamse Juristenvereniging goed en nuttig werk heeft verricht.

Wat het Hof van Cassatie en het Hof van Beroep te Brussel betreft, heeft het manifest ten eerste aangedrongen op een volstrekte taalpariteit.

Er werd de nadruk op gelegd dat deze taalpariteit in het Hof van Cassatie zou uitgewerkt worden in alle graden, zowel bij de zetel, als bij het Parket-Generaal en bij de Balie van dit Hof.

De recente berichten in de pers die er op wezen, hoe een francofoon advocaat bij het Hof van Cassatie, die zich in de laatste jaren heeft doen kennen als een van de heftigste bestrijders der Vlaamse gedachte, is kunnen opgeno-

men op de lijst der Vlaamse advocaten bij de Balie van Cassatie, heeft niet enkel bij de Vlaamse juristen ontstemming doch ook ongerustheid gewekt.

Wij zullen straks gelegenheid hebben daar verder over uit te wijden daar Prof. Marcel Storme er wel heeft willen in toestemmen ons een uitvoerige uiteenzetting te geven betreffende de toestanden in het Hof van Cassatie.

Wat de Hoven van Beroep betreft zal er nog heel wat dienen te gebeuren, vooral in verband met de samenstelling der kaders van de magistratuur. Het is U allen bekend welke onbegrijpelijke ongelijkheid er heerst in het aantal magistraten van onze verschillende Hoven van Beroep. Ook na het in werking treden van het Gerechtelijk Wetboek is hier niet een stellig criterium aanvaard geworden om dit aantal magistraten te bepalen. Het ligt voor de hand dat hier een strenge gelijkheid zou moeten in acht genomen worden, gebaseerd op de bevolkingscijfers van de onderscheiden rechtsgebieden. U weet dat te dien einde wetsvoorstellen zijn ingediend en het zal in de toekomst een belangrijke taak zijn voor de Vlaamse Juristenvereniging met hardnekkigheid te streven naar de verwezenlijking van dit doel. Het is echter duidelijk dat hierbij slechts definitieve resultaten zullen kunnen bekomen worden wanneer de nieuwe Hoven van Beroep zullen opgericht zijn. Deze aangelegenheid zal voorzeker door de Vlaamse Juristenvereniging niet uit het oog verloren worden.

Wetten zijn niets, zonder de mensen die ze toepassen. Daarom zijn dan ook de Vlaamse juristen ten eerste bezorgd wat betreft de benoeringen in de magistratuur. Het is zeker niet voldoende dat een magistraat zelfs een behoorlijke kennis van de Nederlandse taal, wanneer heel zijn persoonlijk leven baadt in een Franse sfeer. Wie verantwoordelijkheden te nemen heeft in de rechtsbedeling in het Vlaamse land, moet door en door een Vlaams mens zijn, die innig de band voelt met de gemeenschap tot dewelke hij behoort en die zich zal inspannen om deze gemeenschap op het culturele vlak te dienen. De Vlaamse Juristenvereniging zal dan ook al het mogelijke doen om te bekomen dat in het Vlaamse land enkel magistraten zouden benoemd worden, die voor dit land een culturele waarde vertegenwoordigen.

Op velerlei gebied dienen we nog onze stem te doen horen.

De taal van de arresten en vonnissen van onze hoven en rechtbanken moet nog in zeer belangrijke mate geschaafd en gepolijst worden. Hoe groot de vorderingen ook mogen zijn die we sedert enkele jaren vaststellen, toch

kunnen we ons met het resultaat, dat tot nog toe bereikt werd, niet tevreden stellen en wij hebben de plicht meer en meer de Noordnederlandse juridische literatuur aan onze juristen bekend te maken en ze er toe aan te zetten deze literatuur te bestuderen. Dit zal niet enkel bijdragen tot de harmonisatie, om niet te zeggen de eenmaking van het recht aan beide zijden van de grens, doch dit zal in de eerste plaats voor gevolg hebben dat onze juristen een taal zullen gebruiken die meer en meer zal voldoen aan de normen van het algemeen beschaafd Nederlands.

Voor het notariaat werden in het manifest van onze Vereniging ook verschillende eisen uitgestippeld. Deze zijn niet ontsnapt aan de aandacht, zowel van de wetgever als van de professionele verenigingen van het notariaat. Daarover zullen wij straks ons trouw lid, notaris de Boungne horen, die ons zal spreken over de geleidelijke evolutie die zich op taalgebied in het notariaat voordoet.

Eindelijk is het ons een grote voldoening voor de activiteit van onze vereniging te mogen rekenen op de medewerking van juristen, gehecht aan de internationale organisaties, of werkzaam in het bedrijfsleven.

In het huidig tijdsgewricht, waarin een nieuw Europees recht aan het groeien is en waarin het bedrijfsleven zozeer aangewezen is op advies en hulp van juristen, spelen zij een zeer voorname rol. Zij arbeiden evenzeer aan het scheppen als aan het toepassen van het recht. De sfeer waarin zij werken neemt geleidelijk toe in betekenis en meerdere jonge Vlaamse juristen zullen met geestdrift wensen mede te werken aan het ontginnen van deze nieuwe terreinen en bekoord zijn door de taak die hen daar wacht. Zij horen voorzeker thuis in onze Vlaamse Juristenvereniging en vandaag zult U van ons bestuurslid Dr. Jan Gijssels hun mening vernemen.

Ik moet hier eindigen om de sprekers van deze vergadering aan het woord te laten. Ik dank hen bij voorbaat voor hetgeen zij in ons midden zullen uiteenzetten en ik twijfel er niet aan dat het de aanleiding zal zijn tot een interessant debat.

Het komt mij voor dat wij hier in volle oprechtheid kunnen besluiten dat de werking van de Vlaamse Juristenvereniging er nodig was; dat, sedert zij haar werking heeft hernomen, er reeds heel wat verwezenlijkt werd en dat zij in de Vlaamse rechtswereld een prestige heeft weten te verwerven dat haar het nodige gezag verleent om op allerlei gebied nuttige en noodzakelijke activiteiten te ontwikkelen ten bate van een hoogstaand Vlaams rechtseven in onze Vlaamse gewesten.

DE TAALTOESTANDEN IN HET HOF VAN CASSATIE

Rede uitgesproken door Prof. Marcel STORME.

1. De studie van het Gerechtelijk Wetboek had bij de juristen de overtuiging bijgebracht dat dit wetboek niet alleen een voortreffelijk werkinstrument was, maar dat het ook op taalgebied in de meeste domeinen waar de bestaande wetgeving nog in gebreke was gebleven, een bevredigende regeling had tot stand gebracht.

Groot was dan ook de ergernis toen vernomen werd dat bij de indeling in taalgroepen — van eigenlijke taalrollen is hier geen sprake —, voorzien bij art. 45 van de wet van 15 juni 1935, zoals gewijzigd door art. 179 van artikel 3 (wijz. bepal.) van de wet van 10 oktober 1967, een notoire voorvechter van de verfransing te Brussel in de Nederlandstalige groep werd opgenomen!

Hierbij kon men de vraag stellen hoe dit praktisch mogelijk was geweest. Bij een nader onderzoek van de

taaltoestanden in het Hof van Cassatie werd het evenwel duidelijk waarom een dergelijke wetsovertreding — wie de wet naar de geest niet naleeft, overtreedt immers de wet — in ons hoogste hof mogelijk is geweest.

Deze taaltoestanden zijn beschamend en zijn bovendien grotendeels ongewijzigd gebleven sinds het manifest «Eigentijdse Rechtsstructuren in België» van 1966, dat door de Vlaamse Juristenvereniging werd opgesteld.

In dit manifest werd beklemtoond dat in de juridische structuur van ons land «beide volksgroepen volledig en gelijkelijk tot gelding en waardering moeten komen» en werden uit dit principe de noodzakelijke gevolgtrekkingen gehaald.

Het is zonder meer duidelijk dat die gelijkheid uiteindelijk ook werkelijkheid moet worden in het enige voor

het ganse land bevoegde hoogste Hof, waar overigens minstens in de helft van de zaken de Nederlandstalige procedure toegepast wordt.

Het Manifest stelde dan ook «dat de taalpariteit in het Hof van Cassatie moet worden uitgewerkt in de zetel, in het parket-generaal en in de Balie bij dit Hof. De helft van de leden van het Hof, van het Parket-Generaal en van de advocaten bij het Hof moeten een Nederlands einddiploma bezitten. Dit evenwicht moet binnen de kortste tijd verwezenlijkt worden.»

De gelijkwaardige behandeling van het Nederlands in gerechtszaken moet immers haar voltooiing vinden in het hof van cassatie.

Vier jaar na gemeld manifest blijkt evenwel dat de taaltoestand in het hoogste hof op verre na niet werd gesaneerd, wel integendeel.

2. In de zetel van het Hof van Cassatie is de verhouding nog altijd zo dat op de 23 leden, 19 een franstalig diploma hebben, 4 een tweetalig diploma van het Nolf-regime bezitten, en geen enkele raadsheer een Nederlandstalig diploma heeft.

Sedert 1966 werd in de zetel van het Hof niemand met een Nederlandstalig diploma benoemd. Men kan het gemis aan Nederlandse diploma's weliswaar gedeeltelijk uitleggen door de leeftijd van de kandidaten-raadsheer in het Hof.

Deze verklaring kan evenwel in 1970 geen afdoend excuus meer zijn.

Bovendien is de taal van het diploma hier werkelijk een duidelijk symptoom van de feitelijke kennis van de Nederlandse taal, kennis die verre van ideaal blijkt te zijn.

Werd er dan niets gedaan om die toestand sinds 1966 te verbeteren?

Integendeel! De verhouding tussen de franstaligen en diegenen die de Nederlandse taal kennen is verslecht.

Toen in 1968 een tweetalig raadsheer die uit Limburg (en dus uit het Luikse Hof) afkomstig was, het emeritaat verwierf, werd hij vervangen door een Nederlandsonkundige Waal. Een andere gelegenheid deed zich voor om het «evenwicht» — eufemistisch uitgedrukt — te herstellen bij de voordracht voor een plaats die aan het hof van beroep te Brussel «toekwam». Men nam die gelegenheid evenwel niet te baat, en alweer werd een Nederlandsonkundige kandidaat voorgedragen en benoemd.

Het aantal raadsheren die Nederlands kennen, is dus sedert 1966 met een eenheid verminderd.

3. Op de 9 leden van het Parket-Generaal zijn er 8, die een franstalig diploma hebben en is er slechts één met een Nederlandstalig diploma.

Hier doet zich overigens nog een andere wanverhouding voor.

Terwijl in de zetel traditioneel een billijke verhouding wordt in acht genomen tussen de drie hoven van beroep (11 + 6 + 6), is dit in het parket-generaal, waar dit nochtans evenzeer verantwoord is, niet het geval.

Op de 9 leden van het parket-generaal komen er 7 uit het rechtsgebied Brussel, terwijl er slechts één uit het rechtsgebied Luik afkomstig is en één uit het rechtsgebied Gent.

Toen zich in 1968 de gelegenheid voordeed om die dubbele ongelijkheid enigszins te verhelpen, werd nogmaals een magistraat uit het rechtsgebied Brussel benoemd — weliswaar een tweetalige, doch met een franstalig diploma — en dit hoewel in het rechtsgebied van Gent uitstekende kandidaten met een Nederlands diploma beschikbaar waren. Is het gewaagd hier van *onwil* te spreken?

Ten aanzien van een dergelijke onwil moet de wetgever ingrijpen. Het is trouwens zo dat door Senator

Frans Baert én door Volksvertegenwoordiger Achiel de Gryse, voorzitter van de Kamercommissie voor Justitie, wetsvoorstellen werden ingediend die er naar streven de toestand wettelijk te regelen.

Het wetsvoorstel Baert (Parl. Besch. Senaat, Buit. zitt. 1968, 123) wil bij de bevorderingen tot Advocaat-Generaal bij het Hof van Cassatie een billijk evenwicht doen in acht nemen onder de drie hoven van beroep (zoals dit praktisch reeds gebeurt bij de benoemingen in de zetel).

Het wetsvoorstel De Gryse (Parl. Besch., Kamer, 1968-69, 261) gaat verder en wil de toestand zowel bij de bevorderingen in de zetel als bij die in het parket-generaal wettelijk regelen. Het stelt voor de verhouding telkens afhankelijk te maken van het bevolkingscijfer van elk hof van beroep.

Deze parlementaire initiatieven moeten dringend in een wettekst worden omgezet. Hierbij moet de voorkeur gegeven worden aan een tekst, die zowel de benoemingen in de zetel als die in het parket-generaal regelt. Deze regeling moet bovendien een billijke verdeling inhouden tussen de verschillende hoven van beroep. Deze billijke verdeling mag slechts geschieden in functie van het bevolkingscijfer van elk rechtsgebied. Pas dan zal bij de aanstaande vermeerdering van de hoven van beroep de garantie aanwezig zijn dat alle gewesten gelijkelijk zullen betrokken worden bij de recrutering voor het Hof van Cassatie.

De bezwaren die door de Raad van State (advies 11 juni 1969) tegen het wetsvoorstel De Gryse werden ingebracht, zijn onvoldoende gefundeerd en houden bovendien onvoldoende rekening met de regionaliseringstendens die ook in de rechterlijke macht tot uitdrukking moet komen.

4. Omdat ook de taaltoestanden in de schoot van de balie bij het Hof van Cassatie ongezond waren, werd ter gelegenheid van de totstandkoming van het Gerechtelijk Wetboek een nieuwe wettelijke regeling ingevoerd.

De taalkennis van de advocaten bij het Hof van Cassatie wordt voortaan geregeld door art. 179 van de wijzigingsbepalingen van de wet van 10 oktober 1967, houdende het Gerechtelijk Wetboek.

Dit artikel bepaalt terecht dat de helft van de advocaten bij het Hof van Cassatie het bewijs moeten leveren van de kennis van de Nederlandse taal.

De wijze waarop dit bewijs mag worden geleverd is echter ongelukkig geregeld.

Om te weten aan welke taalgroep een te begeven plaats zal toekomen, moet natuurlijk eerst worden uitgemaakt tot welk taastelsel de reeds benoemde advocaten bij het Hof behoren: slechts wanneer min dan de helft het bewijs levert Nederlands te kennen, moet een kandidaat worden voorgedragen die wél bewijst die taal te kennen.

Welnu, art. 179 bepaalt dat de reeds bij de balie van het Hof van Cassatie benoemde advocaten het kwestieuze bewijs mogen leveren «door de gewone praktijk van die taal», zonder enig ernstig criterium.

Dit had precies, zoals reeds werd opgemerkt, tot gevolg dat o.m. een bekend voorvechter van het «Front des Francophones» kon vragen — en bekwam! — dat hij zou worden beschouwd als behorend tot die helft van de advocaten bij het Hof van Cassatie die als Nederlandstalig kunnen doorgaan, hetgeen meteen deze balie afgrensdde voor een werkelijk Nederlandstalige kandidaat.

Samen met nog een paar analoge gevallen kon aldus worden bereikt dat aan de eis van de wet — nl. dat de helft het bewijs moet leveren van de kennis van de Nederlandse taal — zagezegd werd voldaan. Deze regeling, die duidelijk in strijd is met de geest van de wet, werd bovendien door het Hof van Cassatie gehomologeerd.

Even erg is dat ook in de toekomst kandidaten voor de plaats van advocaat bij het Hof van Cassatie het bewijs van de kennis van de Nederlandse (of Franse) taal mogen leveren door te voldoen aan het beruchte taalexamen.

Zodat het in ons land wettelijk mogelijk is dat ten eeuwigen dage alleen advocaten met een Frans diploma (maar die het taalexamen aflegden) tot advocaat bij het Hof van Cassatie zouden worden benoemd, ook voor die helft van de 14 plaatsen die aan de Nederlandstaligen toekomt. Deze advocaten zijn het nochtans die door het opstellen van de voorzieningen en de memories bij de vorming van een correcte Nederlandse rechtstaal in ons land een essentiële rol moeten spelen. Zij zijn het ook waarvan het Manifest reeds zegde « dat zij hun kulturele taak slechts kunnen volbrengen indien zij geheel opgaan in de kultuur van hun volk ».

Het is duidelijk dat de wettelijke regel zou moeten zijn dat de helft van de advocaten bij het Hof van Cassatie drager moeten zijn van een Nederlands diploma, terwijl het taalexamen alleen zin heeft voor hen die ook in zaken van de andere taalrol wensen op te treden.

In afwachting van een dergelijke wettelijke regeling zou men kunnen overwegen of het niet wenselijk ware bij Koninklijk Besluit het begrip « gewone praktijk van de taal » (art. 179 voormeld) duidelijk te omschrijven teneinde nieuwe misbruiken in de nabije toekomst onmogelijk te maken.

Daar de correctie van de bestaande wantoestand dringend moet geschieden, ware het wenselijk naar bijkomende maatregelen uit te zien die de toegang van Nederlandstalige advocaten tot de balie bij het Hof van Cassatie kunnen bespoedigen.

Hierbij zou kunnen gedacht worden aan het invoeren van een ouderdomsgrens, die op 70 jaar kan beuaald worden. Er bestaat geen enkele reden waarom deze advocaten, die in werkelijkheid ministeriële ambtenaren zijn, niet aan dezelfde ouderdomsgrens zouden kunnen onderworpen worden als de leden van dit Hof. Voor het overige zouden ze vanzelfsprekend advocaat blijven.

Een andere maatregel, die minder psychologische weerstand zal ondervinden, zou erin bestaan *tijdelijk* het aantal advocaten bij het Hof van Cassatie te verhogen. Enkele oudere advocaten bij dit Hof zijn immers op dit ogenblik niet meer zeer actief, zodat hierdoor een ongewenste concentratie van de zaken in de handen van een te klein aantal veroorzaakt wordt en de toegang van jongere krachten belet wordt.

Deze tijdelijke verhoging zou dan meteen moeten dienen om het taaevenwicht volledig te herstellen en flinke *Vlaamse* juristen in de balie van het Hof van Cassatie te doen opnemen.

5. Het is de hoogste tijd dat de eindfase van de ver nederlandse van het gerecht zou worden bereikt. Deze eindvoltooiing zal pas dan werkelijkheid worden wanneer het Hof van Cassatie (zetel, parket-generaal en balie) de weerspiegeling zal zijn van de beide volksgemeenschappen in dit land.

De uitbouw van een volwaardige Nederlandse rechtscultuur is immers niet denkbaar zonder de medewerking van het hoogste hof. Daarom mag de Vlaamse Juristenvereniging niet rusten vooraleer deze medewerking daadwerkelijk verzekerd wordt.

HET MANIFEST EN HET NOTARIAAT

Rede uitgesproken door notaris A. DE BOUNGNE.

De bedenkingen van Professor Storme in verband met de toestanden in het Hof van Cassatie wijzen naar het verleggen der accenten in de hedendaagse maatschappij. De bescherming van het establishment waardoor ieders leven, als in een kooitje, werd afgelijnd is weggevalen. Praktisch alle deurtjes zijn opengegoot. De « gevangenen » worden — naargelang het geval — vrij of onbeschermd. Deze evolutie beroert vooral de traditionele beroepen: deels wegens de strenge noodzaak om bij de uitoefening van het ambt aftandse deugden te beoefenen, deels wegens een — soms zeer wenselijke soms niet te verantwoorden — continuïteit in de opvolging van vader op zoon; een uiterlijke megalomanie bij overdracht van kantoren, of vertoon van welstand. Om al die gedeeltelijk juiste, gedeeltelijk schijnbare redenen, ondergaat het notariaat, *mutatis mutandis*, dezelfde sociale woelingen, als andere zogenaamde « gevestigde instituten ». Het wordt tot herdenken van zijn situatie verplicht.

De huidige maatschappelijke hiërarchie, ook de « eigentijdse rechtsstructuren » krijgen een andere waardemeter: de functionele dienstbaarheid waarin het gemeenschapsbewustzijn een hoofdfactor vormt.

« Aristos » wordt hij die bewust de servituten van de inzet voor anderen aanvaardt en in bona fide met professionele bekwaamheid betracht; « proletariër » wordt hij die zulke weg onverenigbaar acht met het welbegrepen eigenbelang en die onmiddellijk het grootst mogelijke, meest confortabele, rechtstreekse voordeel viseert, het weze winstbejag of persoonlijke ambitie.

Dit onderscheid geldt voor alle lagen van de gemeen-

schap en wordt niet gedefinieerd noch door bezit noch door afkomst.

Mogelijkheden zijn nooit te verwerpen of men ze geërfd, gekregen of verworven heeft. Maar elk dezer vormen heeft haar eigen begrenzing met eigen voor- en nadelen. Zij worden slechts « rechten » in zover zij als middel bijdragen tot de maatschappelijke oriëntering van ieder beroep.

Vele notarissen bij overlevering kennen alzo de voordelen en terzelfdertijd de handicap van een eeuwenoude geïnstitutionaliseerde traditie.

Nieuwe elementen daarentegen getuigen gemakkelijker van wilskracht, van ondernemingsgeest, maar riskeren daarbij de bestaansreden zelf van het beroep over het hoofd te zien.

Als zij, ieder op hun manier, de eigentijdse opdracht van het notariaat als norm durven stellen en hun plaats daartegenover kunnen relativiseren, zal de gemeenschap hun dienstbetoon blijven nodig hebben.

Het manifest der Vlaamse Juristenvereniging stelt ter zake notariaat vijf punten aan de orde:

1) De helft van de plaatsen in de Brusselse agglomeratie moeten toegewezen worden aan houders van Nederlands-talige diploma's.

2) De nationale kamer moet door de inrichting o.a. van een afzonderlijke afdeling voor iedere taalgroep de evenwaardigheid van de twee gemeenschappen verzekeren.

3) De organisatie in het arrondissement Brussel moet gelijkaardig zijn aan degene voorgesteld voor de balie.

4) Akten van verkoop van onroerende goederen moeten verleden worden in het bevoegdheidsgebied waar het goed gelegen is door de aldaar bevoegde notaris.

5) Voor de notariële akten dient een taalregime uitgewerkt volgens de principe van de taalregeling in gerechtszaken.

Punten 1 en 3 hebben geen wetgevende evolutie gekend. Van het standpunt van het notarieel korps uit zouden deze aangelegenheden onder een algemene taalregeling kunnen gerangschikt worden. Terwijl de wetgever van oordeel zou kunnen zijn dat zij onder de hervorming van de organieke wet op het notariaat zouden thuishoren. De Vlaamse Juristenvereniging moet bijgevolg trachten te voorkomen dat men tussen twee stoelen geplaatst wordt.

Punt 2 daartegenover heeft een kenschetsende evolutie gekend. Het wetsontwerp van hervorming der organieke wet op het notariaat de dato 30/9/1964 (Notarius 1968, p. 371) voorzag de instelling van een nationale kamer, samengesteld uit de voorzitters van de tuchtkamers. Het verslag namens de commissie voor Justitie zei daaromtrent (Notarius p. 401) « Tenslotte heeft uw Commissie eenparig de wens uitgesproken dat de « nationale kamer » de regelen van het taalevenwicht, die artikel 25 haar oplegt, loyaal zal toepassen (nieuw artikel 28 van het besluit van 2 nivôse jaar XII). » Bedoeld artikel zei: « De beraadslagingen van de nationale kamer geschieden in beide landstalen. De verslagen en resoluties worden in elke landstaal opgesteld, zonder voorrang van de ene tekst boven de andere. » (Notarius p. 372) alsof de illusies, die men zich hieromtrent zou willen maken, in feite verwezenlijikbaar zouden zijn!!!

Het principe van twee evenwaardige kamers, waarvan de leden rechtstreeks worden gekozen, werd voorgesteld bij amendement de dato 30/3/1965 van de heren Hermans en De Gryse (Notarius p. 440) met volgende verantwoording (Notarius p. 443) « Het komt ons vreemd voor dat bij het oprichten van een Nationale Kamer van Notarissen dit principe van twee eentalige secties niet werd gehuldigd, zoals het ten andere aanvaard is geweest door Kamer en Senaat voor de Hoge Raad van de Orde der Architecten (wet van zes en twintig juni 1963) en van de Orde der Apothekers, en zoals het ten andere wordt voorgestaan door de Vlaamse advocaten bij het oprichten hunner Nationale Orde. (Rechtskundig Weekblad 1965, bl. 1436). Deze regeling van een nederlandstalige en een franstalige sectie werd nogmaals beklemtoond en voorgestaan zowel voor de nationale orde der Advokaten als voor deze der Notarissen in de Algemene Vergadering van 27 maart 1965 der Vlaamse Juristenvereniging welke benevens Vlaamse Magistraten van het Hof van Cassatie, van de Hoven van Beroep, Rechtbanken, Vrederechten ook professoren van de Rechtsfaculteiten, advocaten en notarissen groepeerde. » « Dat dit principe zijn volle uitwerking moet bekomen bij het oprichten van een Nationale Kamer van Notarissen is vanzelfsprekend, des te meer wanneer men vaststelt welke wantoestanden er heden nog heersen op Vlaams gebied in de huidige Federatie van Notarissen. »

De laatste bedenking omtrent wantoestanden op Vlaams

gebied in de toenmalige federatie heeft — gelukkig — veel van haar betekenis verloren.

Het meest sprekend voorbeeld is het Comité voor Studie en Wetgeving, samengesteld uit Notarissen, Ere-notarissen en Universiteitsprofessoren, dat de problemen in verband met notariële praktijk onderzoekt en daarover advies uitbrengt. Het resultaat van zijn werkzaamheden wordt per jaargang gebundeld en in boekvorm uitgegeven.

Een jaar geleden werd dit Comité in twee evenwaardige kamers gesplitst. Volgens de ligging van hun standplaats hebben de notarissen zich, in de taal van hun keuze, te richten tot een van beide kamers. Het dossier wordt behandeld, rapport uitgebracht, de gedachtenwisseling gevoerd, proces-verbaal opgesteld, en advies verleend in de taal van de kamer.

Bedoelde verwezenlijking in de Federatie van Notarissen, waarvan gezegd Comité een belangrijk orgaan vormt, mag niet onvermeld blijven.

Het principe van de twee evenwaardige kamers werd door de regering op 22/6/1966 overgenomen (Notarius p. 469).

Punt 4 vindt zijn weerslag in het amendement Lefèvre (de dato 25/1/1968). Uit de verantwoording (Notarius, p. 475) blijkt dat hierbij corporatieve elementen doorslaggevend zijn geweest. Er wordt gestalte gegeven aan afzonderlijke notariskantoren en minder aan het taalregime.

Het betreft hier een domein dat overwegend, maar absoluut niet uitsluitend, tot de inrichting zelf van het beroep behoort.

In *punt 5* wordt deze inrichting nog sterker met het gemeenschapsbewustzijn gekonfronteerd.

Buiten de herstructurering van het Comité voor Studie en Wetgeving, zijn geen initiatieven bekend.

De streektaal moet als voertaal gelden.

Maar zijn eigen opdracht brengt het notariaat in onmiddellijk contact met erg genuanceerde behoeften.

Halstarrige principiële houdingen zouden daarbij het kind met het badwater doen wegwerpen. Aan de notaris moet de gelegenheid geboden blijven, b.v. bij het opstellen van een testament, van huwelijksvoorwaarden e.d., om tegemoet te komen aan verwachtingen die rechtstreeks aanknopen bij de eigen — misschien zelfs karikaturale — figuur van de cliënt.

Het notarieel optreden naar buiten b.v. openbare verkoop, basisakten e.a., kan zonder voorbehoud door de taalregeling in gerechtszaken beheerst worden.

Besluit:

— Ons manifest heeft weerklank gevonden. De wetgeving wordt in die zin geprojecteerd.

— Het Comité voor Studie en Wetgeving heeft zijn principe reeds toegepast.

— Het onderscheid tussen beroepstaak en gemeenschapsbewustzijn mag niet uit het oog worden verloren.

— Het gevaar bestaat dat dit onderscheid om beurten bij de hervorming van het algemeen taalregime en bij de hervorming van de organieke wet wordt uitgespeeld, en de zaken op hun beloop worden gelaten.

DE JURIST IN DE INTERNATIONALE ORGANISATIES EN IN DE BEDRIJVEN

Rede uitgesproken door Dr. jur. Jan GIJSELS.

Ongetwijfeld hebben we het aan uw gevoel voor verdelende rechtvaardigheid te danken, Mijnheer de Voorzitter, dat op de agenda van deze vergadering een plaatsje werd ingeruimd voor een bepaalde soort « onbenoemde » maar toch volwaardige juristen.

Ze vormen samen een zo heterogeen gezelschap dat ze inderdaad nauwelijks benoembaar zijn en men ze liefst « a contrario » omschrijft door te zeggen wat ze niet zijn: ze behoren niet tot de « nobele confrérieën » van het recht, ze zijn noch magistraat, noch advocaat, noch nota-

ris. Het zijn de bedrijfsjuristen, werkzaam in privé-ondernemingen, de juristen in openbare dienst, in nationale, internationale of « communautaire » instellingen. Ook dit moet men ruim nemen, want ik bedoel ook de leden van ministeriële kabinetten die aan wetsontwerpen dokteren en zelfs ook de leden van de parlementaire commissies, onze uiteindelijke wetgevers.

Reeds bij de nieuwe start van onze vereniging in 1964, die toen de haast uitgedoofde fakkel van de « Bond der Vlaamse Rechtsgeleerden » overnam, is duidelijk gesteld dat de Vlaamse Juristenvereniging geen gesloten club zou zijn uitsluitend voor leden van de magistratuur, de balie en het notariaat, maar dat ook « anderen » er een plaats moesten kunnen vinden en een klimaat waarin ze zich zelf konden zijn. Hiermee werd hulde gebracht, dat is althans de voor ons vleiende interpretatie, aan de belangrijke rol die zij vervullen in het rechtsleven en bij de rechtsvorming.

Desondanks zal het een hele opgave zijn ze beter aan de Vereniging te laten deelhebben of te doen deelnemen. De oorzaken van deze moeilijkheid, of een paar ervan, zal ik zodadelijk even vermelden. Maar ik kan reeds meteen zeggen dat ik mijn praatje niet zal kunnen besluiten, zoals mijn voorganger aan deze tafel dat heeft gekund bij het slot van zijn betoog, met een ontwerp-resolutie ter attentie van de publieke opinie en van de overheidsinstanties. Het geldt hier eerst en vooral een intern probleem, dat we dan ook eerst onder elkaar moeten bespreken.

De « integratie » is een hele opgave o.m. omdat de bedrijfsjurist en de jurist in openbare dienst, door hun werksfeer maar vooral door de inhoud van hun werk, een heel andere gesteldheid vertonen dan de rechter, de advocaat en de notaris.

Magistraten, advocaten en notarissen zijn mensen die men gaat opzoeken, ergens buiten de eigen wereld, buiten de normale doening van elke dag, daar waar zij te vinden zijn, nl. in hun, nogal aparte wereld, met eigen statussymboliek.

De bedrijfsjurist of de jurist in openbare dienst staat « in de wereld », hij leeft in de *diaspora*, te midden van de duisternis, waar hij de lichtende boodschap moet brengen van rechtlijnigheid, ordening en coherentie. Overigens op generlei wijze onderscheiden van zijn medestanders van de productiedienst, de verkoopdirectie, de financiële afdeling, het Directoraat-Generaal Landbouw, de politieke sectie of de researchmensen: *gewoon kaderlid*, even bescheiden en naamloos al zij.

Hij is het juridisch geweten, maar dan « in tempore non suspecto », *niet achteraf*, wanneer er iets is misgelopen met het recht (zoals dat doorgaans het geval is met advocaten en steeds, bij bepaling, met magistraten, specialisten bij uitstek van de rechtspathologie), *maar van te voren*.

Dit « van te voren » is belangrijk: advocaten, magistraten en notarissen, krijgen problemen voor zich die reeds in *juridische termen* zijn gesteld of waarvan de rechtsoeiker weet dat ze in juridische termen dienen gesteld te worden.

Voor de jurist in privé of openbare dienst ligt dat anders. Hij staat voor problemen die zich niet in de eerste plaats als juridisch aandienen, maar wel als politieke, economische, sociale, financiële, technische, mercantiele problemen, die hij samen met zijn collega's van andere disciplines zal moeten oplossen *in functie van de gestelde objectieven* en niet van het recht als zodanig, (bestaat dat trouwens, elders dan in handboeken?)

Hij neemt dus in ploegverband deel aan het beleid en pleegt en creëert, op zijn beste momenten, recht, soms zelfs zonder er helemaal bewust van te zijn, in de meerdimensionale regionen waar de grenzen tussen recht en politiek, tussen recht en financiële orthodoxie, tussen

recht en commercieel belang, niet steeds scherp kunnen getrokken worden.

Hij behandelt dus een globale feitelijkheid, een brok ruwe grondstof. De oplossingen waaraan hij meegewerkt heeft worden niet meteen als juridische stof erkend. Deze erkenning zal slechts later geschieden: wanneer na vermenigvuldigen van het experiment het juridische afgezonderd zal kunnen worden, als zodanig in rechte behandeld, gezuiverd tot edel metaal dat men op zich zelf kan ontleden en manipuleren, in afwachting dat het verder de cyclus doorloopt en uiteindelijk in de rechtsfaculteiten als een gas vervluchtigt in de ijle hoogten van het zuivere recht...

In het proces van rechtsvorming zorgen magistratuur en balie voor de verspreiding en de publiciteit van *veelal voorafbestaande juridische oplossingen*, om het even of deze bekrachtigd of verworpen worden. Deze taak wordt nadien overgenomen, aan de hand van de gepubliceerde rechtspraak, door de doctrine en door de rechtsacademies, maar heel deze literatuur gaat terug en steunt in grote mate op het onaanzienlijke werk van de diasporajurist.

Men zou mij ten onrechte ervan verdenken mijn eigen « caste »-genoten voor het voetlicht te willen plaatsen, want ik heb niets méér gezegd dan wat iedereen aanvaardt, nl. dat het Recht de feiten volgt, zoals de theologie resulteert uit een experimenteren met de geloofsbeleving. Ik citeer slechts één voorbeeld uit de duizend: het Hof van de Europese Gemeenschappen heeft dit jaar uitspraak gedaan in een zaak betreffende de aansprakelijkheid van de Gemeenschap voor de onrechtmatige daad van een van haar ambtenaren. Hierover zijn nu ook reeds een paar bijdragen verschenen in tijdschriften.

Maar de eigenlijke rechtscreatie is tien jaar geleden geschied: de oplossing die het Hof nu heeft bekrachtigd en openbaar gemaakt, is in 1958-59 uitgedacht en bepaalt sindsdien de rechtsverhoudingen terzake tussen de Gemeenschap, haar ambtenaren, de derden en de verzekerders.

Meer in het algemeen kan men, meen ik, stellen dat de meeste nieuwe juridische technieken en zelfs hele rechtstakken ontstaan en rijpen in de ondernemingen en rond de conferentietafels. Of het nu verzekeringen betreft, de verkoop op afbetaling, de huurkoop e.a. in de privé-sector, of de sociale zekerheid, het economisch recht, de ruimtelijke ordening of het europees « gemeenschapsrecht ». Dit laatste bestond, hoe embryonaal ook, vóór magistratuur en advocatuur er belangstelling voor opbrachten, vóór de rechtsfaculteiten er iets over loslieten.

Zo hoort het ook: dit is de normale en natuurlijke gang van zaken.

Maar dan is het even normaal en natuurlijk te streven naar een grotere symbiose tussen al de juristen die in de verschillende stadia van de rechtsvorming werkzaam zijn.

We hebben er allemaal iets bij te winnen. De diasporajurist wel in de eerste plaats: hij is doorgaans erg gespecialiseerd en besteedt heel wat tijd aan niet-juridisch werk, aan interne voorbesprekingen, onderhandelingen met derden, beleidstechnische follow-up; hij heeft behoefte aan herbronnen, aan verruiming van zijn horizon en aan wetenschappelijke verdieping. Maar ook magistraten, advocaten, notarissen en wetenschappers kunnen er iets bij opsteken: de enen een grotere gevoeligheid voor de beweeglijkheid en veranderingen in de geesten en in de maatschappelijke verhoudingen, een meer eigentijdse aanpak en meer openheid voor wat komen gaat; de anderen, de wetenschappers, een helpende hand « op de weg terug » van de begrippen naar de feiten.

Tot deze symbiose zou de Vlaamse Juristenvereniging ongetwijfeld kunnen bijdragen.

Maar er rijzen nog heel wat moeilijkheden, lager bij de grond. Vooreerst is het de vraag of dit wel als een behoefte wordt gevoeld, vooral dan aan de kant van de juristen in vaste dienst (1). We zouden dit van te voren moeten trachten te peilen, want het zou onzinnig zijn zich in te spannen voor een actie, met publiciteit, werkgroepen en derg., voor iets dat niet als een mogelijke verrijking wordt beschouwd. Ik zou in dit verband willen waarschuwen voor activisme. Daarnaast zal het moeilijk blijken bedoelde juristen te bereiken: ze zijn niet of haast niet georganiseerd en vertonen bovendien, klaarblijkelijk om alle hoop in die richting te doen opgeven, zo'n breed gewaaierde verscheidenheid dat men ze niet eens samen kan aanspreken.

Zonder in zinloos activisme te vervallen kan er toch wel enig opsporingswerk verricht worden en kan men pogen het milieu te sensibiliseren. Maar het zal er vooral op aankomen voor de congressen en andere bijeenkomsten van onze vereniging, *thema's te kiezen* die voor bedrijfsjuristen en collega's van de publieke sector, aantrekkelijk zijn.

Aansluitend op wat ik reeds heb gezegd, zal men een paar thema's moeten kiezen die nog enigszins in het pre-

juridische liggen, zoeken naar wat zich als probleem aandient, juridisch dient geordend te worden en *nog niet geordend is*, kortom, zoeken naar thema's die zich situeren op de steeds verder te verschuiven grens waar men van ethica recht maakt. (Daarom, om slechts een voorbeeld te nemen uit mijn belangstellingssfeer, het publiekrecht, vond ik het thema «Ombudsman» op het congres van 1968 te Leuven, zo boeiend. In die zin ook «het recht op informatie» (dat, als ik me niet vergis, op het eerstkomend congres zal behandeld worden). Problemen dus, die in vooruitstrevende middelen en dito tijdschriften worden besproken en waarover óók de jurist prospectief moet gaan denken.

Dit prospectieve werk wens ik de Vlaamse Juristenvereniging toe. Het zal verrijkend zijn voor de deelnemers individueel maar het zal er ook toe bijdragen vlugger de stem van de juridische wereld te laten horen in menselijke en maatschappelijke problemen die de publieke opinie, of belangrijke groepen daarvan, beroeren en die toch niet, zonder gevaar voor mens en maatschappij, kunnen opgelost en onder controle genomen worden, zonder de ordende medewerking van de jurist.

Resolutie getroffen in de algemene vergadering van de Vlaamse Juristenvereniging gehouden te Brussel op 13 december.

De Vlaamse Juristenvereniging:

1) Verheugt zich over de uitdrukkelijke wil van de wetgever om de taaltoestanden in het gerecht te saneren.

Heeft het inzicht nauwlettend toe te zien op de progressieve doch volledige toepassing van de taalwetgeving in gerechtszaken.

Stelt evenwel vast dat de voltooiing van dit rechtsherstel, hoewel in het vooruitzicht, nog niet bereikt werd;

Betreurt dat o.m. nog in het Hof van Cassatie taaltoestanden heersen die dringend moeten gesaneerd worden, zoals duidelijk gebleken is n.a.v. de opname van Frans-talige advocaten bij het Hof van Cassatie in de Nederlandse taalgroep.

2) Verwacht van de wetgever:

— dat hij een wettelijke verhouding van de plaatsen zowel in de zetel als in het parket-generaal van het Hof van Cassatie zou vaststellen i.f.v. het bevolkingscijfer van het rechtsgebied van elk Hof van Beroep;

— dat hij voor de benoeming tot advocaat bij het Hof

van Cassatie als enig afdoend criterium de taal van het diploma zou opleggen;

— dat hij, opdat het taalevenwicht in de balie bij het Hof van Cassatie spoedig zou kunnen gerealiseerd worden, het aantal advocaten bij dit Hof, eventueel bij overgangsmaatregel, zou verhogen;

3) Verzoekt tenslotte de *Minister van Justitie*, in afwachting van nieuwe wettelijke beschikkingen, erover te waken dat het billijk taalevenwicht in het Hof van Cassatie en in de Brusselse rechtscolleges maximaal zou worden gerespecteerd.

De resoluties betreffende de andere onderwerpen waarvan de behandeling in de vergadering werd aangesneden zullen ter stemming gelegd worden op een volgende vergadering.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 13 november 1969.

Voorzitter: M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever: M. Polet.

Advocaat-generaal: M. Detournay.

Oorzaak. — **Bestaan.** — **Geldigheidsvereiste voor rechtsverrichtingen.** — **Eenzijdige rechtshandeling.** — **Verwerping van legaat.**

De geldigheid van een rechtsverrichting is onderworpen

aan het bestaan van een oorzaak.

Die regel is van toepassing op alle rechtshandelingen, zowel eenzijdige als tweezijdige, en hiërop bestaat slechts uitzondering in de gevallen waarin de wet aanneemt dat de handeling op zichzelf kan bestaan en van haar oorzaak gescheiden kan worden.

Met betrekking tot de verwerping van het legaat stelt geen enkele wetsbepaling een zodanige uitzondering vast.

Van Caster t/ Van Caster.

Gelet op het bestreden arrest, op 20 december 1967 door het Hof van beroep te Brussel gewezen; waarvan publicatie

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1108, 1109, 1110, 1131 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat, kennismemende van eisers rechtsvordering die strekte tot de nietigverklaring van de verwerping door deze laatste van het hem door zijn grootmoeder gemaakte legaat, hetzij wegens het ontbreken van oorzaak, hetzij wegens dwaling zowel omtrent de overwegingen die tot die verwerping hebben geleid als omtrent de persoon tot wiens voordeel ze zou strekken, het bestreden arrest, dat vaststelt dat de litigieuze verwerping naar de vorm, een zuiver afstanddoende verwerping is en dat, op grond van een feitelijke en derhalve soevereine beoordeling, verklaart dat eiser niet bewijst dat hij, door het legaat te verwerpen, onrechtstreeks zijn vader had willen begunstigen, bovendien, ter verwerping van de rechtsvordering, in antwoord op het door eiser bij conclusie voorgedragen subsidiaire middel volgens hetwelk « in elke stand van het geding een eenzijdige verwerping eveneens kon worden vernietigd wegens doorslaggevende dwaling omtrent het recht », beslist dat « de geldigheid van een zuiver afstanddoende verwerping, een eenzijdige en niet tweegebrachte handeling, noch door het ontbreken van oorzaak noch door de dwaling omtrent de persoon kon worden aangetast » en dat in elk geval de door eiser aangevoerde dwaling omtrent het recht die erin bestond te hebben geloofd dat de zuiver afstenddoende verwerping tot voordeel van zijn vader en niet van zijn broer, verweerder, zou strekken, niet kon worden aangenomen op grond « dat zou moeten worden aangetoond dat ze de toestemming van gedaagde in hoger beroep (thans eiser) teniet deed of, met andere woorden, dat ze de voornaamste en doorslaggevende beweegreden was van zijn verwerping » en dat « de verklaringen dienaangende van gedaagde in hoger beroep in strijd zou zijn met die van eiser in hoger beroep (thans verweerder), die terecht doet gelden dat de beslissing van gedaagde in hoger beroep kan bepaald geweest zijn door diverse beweegredenen, waaronder het verlangen vreemd te blijven aan het rechtsgeding dat zijn vader, die de geldigheid van het testament betwistte, ging beginnen ».

Terwijl, enerzijds, de eenzijdige en afstanddoende verwerping van een legaat, zoals elke rechtshandeling, kan worden vernietigd wegens het ontbreken van oorzaak of dwaling omtrent de persoon, wanneer degene die verwerpt zich vergist heeft in de identiteit of in de hoedanigheden van de persoon die het legaat dat wordt verworpen moet verkrijgen en de verwerping van het legaat vooral uit aanmerking van deze persoon werd gedaan (schending van de artikelen 1108, 1109, 1110, en 1131 van het Burgerlijk Wetboek), en, anderzijds, de gronden waarop het arrest heeft verantwoord dat de door eiser aangevoerde dwaling in geen geval in aanmerking kon worden genomen, dubbelzinnig zijn in zover niet wordt vereist dat de dwaling de toestemming heeft teniet gedaan om de vernietiging van een rechtshandeling, al was ze eenzijdig en afstanddoend, mee te brengen, doch dat het volstaat dat ze deze toestemming gebrekkig heeft gemaakt en in zover de vaststelling dat eisers verwerping van het legaat kan bepaald geweest zijn door diverse beweegredenen geenszins uitsluit dat eiser met als voornaamste en dus doorslaggevende beweegreden heeft gehandeld uit aanmerking van de persoon, zijn vader, die, zo dacht hij, het legaat dat hij verwierp zou verkrijgen (schending van alle in het middel aangevoerde wetsbepalingen);

Overwegende dat de geldigheid van een rechtsverrichting onderworpen is aan het bestaan van een oorzaak

Dat deze regel van toepassing is op alle rechtshandelingen zowel eenzijdige als tweezijdige en hierop slechts uitzondering bestaat in de gevallen waarin de wet aanneemt dat de handeling op zichzelf kan bestaan en van

haar oorzaak gescheiden kan worden;

Dat met betrekking tot de verwerping van een legaat geen enkele wetsbepaling zodanige uitzondering vaststelt;

Overwegende dat door te beslissen dat het ontbreken van oorzaak geen invloed heeft op de geldigheid van de litigieuze verwerping, het arrest in de zin en de draagwijdte van de artikelen 1108 en 1131 van het Burgerlijk Wetboek miskent;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Houdt de kosten aan opdat hierover door de feitenrechter zou worden beslist;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 26 september 1969

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. Gerniers.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Advocaten: Mrs. De Bruyn en Bayart.

Handelsvertegenwoordiger. — Bezoldiging van meer dan 180.000 fr. per jaar. — Art. 18 van de wet op het bedienendencontract. — Niet toepasselijk.

Met betrekking tot het ontslag op staande voet van een handelsreiziger wiens jaarlijkse bezoldiging 180.000 fr. te boven ging, heeft het arbeidsgerecht, met toepassing van art. 18 van de wetten op het bedienendencontract, de niet in de ontslagbrief vermelde redenen afgewezen, en andere die in het contract als dringend aangemerkt waren, niet ernstig genoeg bevonden.

Luidens art. 1 van de wet van 30 juli 1963 wordt de handelsvertegenwoordiging, voor zover zij de betrekkingen tussen de handelsvertegenwoordigers en hun werkgevers betreft, geregeld door de wetten betreffende het bedienendencontract en door de bepalingen van eerstvermelde wet. Krachtens art. 35 van de wetten op het bedienendencontract is art. 18 van die wetten niet van toepassing wanneer de jaarlijkse bezoldiging van de bediende 180.000 fr. te boven gaat.

N.V. Werkhuizen Rubbens t./ Ide.

Gelet op de bestreden sententie, op 18 juni 1968 gewezen door de Werkrechtensraad van beroep te Antwerpen (Kamer voor bedienden);

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 15, 16, 17, 24 van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers, 1, 14, 15, 18, 20, 35 van de op 20 juli 1955 gecoördineerde wetten betreffende het bedienendencontract, zoals het laatst door de wet van 10 december 1962 gewijzigd, 1107, 1134 en 1135 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie, bij bevestiging van de beroepen beslissing, eisers veroordeelt tot betaling aan verweerder van 170.702 frank als vergoeding wegens verbreking van het contract en van 170.702 frank als vergoeding wegens uitwinning, om de redenen dat, onder de feiten welke eiseres deed gelden als dringende redenen, die de onmiddellijke wegzending van verweerder rechtvaardigden en waarvan zij aanbood het bewijs te leveren door

alle rechtsmiddelen, getuigenissen inbegrepen, alleen in aanmerking komen voor een eventueel bewijs door getuigen de in de wegzendingsbrief van 27 november 1964 vermelde feiten; dit wil zeggen die welke betrekking hebben op het nalaten van inlevering van schriftelijke verslagen niettegenstaande herhaalde verwittigingen, het zich onbehoorlijk gedragen tegenover de werkgever en een ongewettigde afwezigheid, dat deze door verweerder betwiste feiten, zelfs indien zij bewezen waren, niet ernstig genoeg zouden zijn om de verbreking van de arbeidsovereenkomst op staande voet te rechtvaardigen, dat dienvolgens de eerste rechter zich niet vergist heeft wanneer hij verweerder, jegens wie contractbreuk was gepleegd, een vergoeding heeft toegekend, gelijk aan drie maanden loon, en een uitwinningvergoeding;

terwijl nu, volgens de feitenrechter, de bezoldiging van verweerder 170.702 frank voor drie maanden beliep, zij dus het bedrag van 180.000 frank per jaar overtrof, en mitsdien ten deze niet toepasselijk zijn de bepalingen van artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract, volgens welke de opzegging niet kan geschieden zonder een opzeggingstermijn dan om dringende redenen die ter beoordeling van de rechter staan en meegedeeld worden bij een aangetekende brief, opgezonden binnen drie dagen na de opzegging,

terwijl eiseres in haar voor de werkrechtsheraad van beroep regelmatig genomen conclusie stelde dat de redenen, waarop zij zich beriep om de wegzending van verweerder op staande voet te rechtvaardigen, bij overeenkomst vastgelegde dringende redenen uitmaakten,

terwijl derhalve de feitenrechter vermocht noch af te wijzen als dringende redenen, welke de wegzending van verweerder rechtvaardigen, die welke eiseres niet had vermeld in de wegzendingsbrief van 27 november 1964, noch mocht nalaten het dringend karakter van de ingeroepen redenen tot wegzending te beoordelen, tenzij hij vaststelde, wat hij niet heeft gedaan, dat die redenen niet als dringende redenen tot wegzending in de overeenkomst tussen partijen waren omchreven,

en terwijl hieruit volgt dat de beslissing, die verweerder 170.702 frank als vergoedingen wegens verbreking van het contract en 170.702 frank wegens uitwinning toekent, niet gerechtvaardigd is ten aanzien van de overeenkomst tussen partijen en van de wetbepalingen welke ten deze dienden te worden toegepast:

Wat betreft de grond van niet-ontvankelijkheid door verweerder uit de nieuwigheid van het middel afgeleid:

Overwegende, enerzijds, dat eiseres in conclusie deed gelden dat de door haar ingeroepen redenen zwaarwichtig waren en het ontslag zonder opzegging van verweerder rechtvaardigden en dat zulks des te meer het geval was daar luidens artikel 16, littera c, van de tussen partijen gesloten overeenkomst iedere tekortkoming aan de artikelen 4 tot en met 14 ervan als zwaarwichtig zou worden aangezien;

Overwegende, anderzijds, dat verweerder in conclusie stelde dat de door eiseres ingeroepen redenen die niet in de ontslagbrief aangewend werden, naderhand niet meer mochten ingeroepen worden als zwaarwichtige redenen;

Overwegende dat de sententie, door te bepalen dat enkel in aanmerking komen voor eventueel bewijs door getuigen de feiten die in de ontslagbrief vermeld werden, artikel 18 van de op 20 juli 1955 gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract heeft toegepast, zodat het middel niet nieuw is;

Wat het middel betreft:

Overwegende dat luidens artikel 1 van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers, de handelsvertegenwoordiging, voor zover zij de betrekkingen tussen de handelsvertegenwoordigers en

hun werkgevers betreft, wordt geregeld door de wetten betreffende het bediendencontract, gecoördineerd op 20 juli 1955, en door de bepalingen van eerstgenoemde wet; dat krachtens artikel 35 van voormelde gecoördineerde wetten, artikel 18 van die wetten niet van toepassing is wanneer de jaarlijkse bezoldiging van de bediende 180.000 frank te boven gaat;

Overwegende dat de sententie voormeld artikel 18 toegepast ofschoon zij, bij het bepalen van de vergoedingen wegens contractverbreking en wegens uitwinning, vaststelt dat de jaarlijkse bezoldiging van verweerder 180.000 frank te boven gaat;

Dat het middel gegrond is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 98 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie verweerder een uitwinningvergoeding van 170.702 frank toekent om de redenen, onder meer, dat trouwens voor bepaalde cliënten door eiseres niet betwist wordt dat zij door verweerder aangebracht zijn geworden,

terwijl eiseres in haar voor de werkrechtsheraad van beroep regelmatig genomen conclusie in herinnering bracht dat artikel 15 van de wet tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers bepaalt dat een vergoeding wegens uitwinning slechts verschuldigd is aan de vertegenwoordiger die een cliënteel heeft aangebracht, dat ten deze echter geen cliënteel door verweerder aangebracht werd en deze alleszins het bewijs van dergelijke aanbrengst zou moeten leveren, dat hij integendeel de cliënteel die reeds te voren bestond heeft bezocht, doch niets nieuw heeft gepresteerd en dat hij weliswaar op sommige zaken 10 t.h. commissieloon heeft bekomen niet omdat het nieuwe cliënten betrof, maar wanneer het de bestaande cliënteel betrof met wie hij persoonlijk contact opnam, zodat de sententie de bewijskracht van deze conclusie miskent door te verklaren dat, voor bepaalde cliënten, door eiseres niet betwist wordt dat deze door verweerder aangebracht zijn geworden (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) en het afwijzen van die conclusie niet naar de eis van de wet motiveert (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat de sententie, door verweerder een vergoeding wegens uitwinning toe te kennen, onder meer, op grond dat voor bepaalde cliënten door eiseres niet betwist wordt dat deze door verweerder aangebracht zijn geworden, van de in het middel overgenomen conclusie een interpretatie geeft die met de termen ervan onverenigbaar is;

Dat het middel gegrond is;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie verweerder een vergoeding van 170.702 frank toekent, overeenstemmend met drie maanden loon, een van 170.702 frank wegens uitwinning, alsmede 51.080 frank wegens achterstallig verlofgeld, zulks zonder te antwoorden op de conclusie, door eiseres voor de werkrechtsheraad van beroep regelmatig genomen, in zoverre zij daarin betoogde, enerzijds, dat, tot berekening van de eventueel aan verweerder verschuldigde opzeggingvergoeding, van diens bezoldiging de reiskosten dienden te worden afgetrokken, vermits deze slechts kosten dekken en verweerder hieruit geen profijt trok, dat ten onrechte de beroepen beslissing met het oog op de berekening van de opzeggings- en uitwinningvergoeding, geen aftrek van de reiskosten deed, en, anderzijds, dat ten onrechte de deskundige in de afrekening tussen partijen meent nog een bijkomend bedrag van 51.080 frank te moeten toekennen voor verlofgeld, dat de overeenkomst op het

stuk van het betaald verlof niets bepaalt en het dienvolgens duidelijk is dat, wanneer verweerder meer verdiende met zijn commissies dan het bedongen minimum, alles in het commissieloon begrepen was, dus ook het verlofgeld, en dat dienvolgens dit bedrag niet nogmaals afzonderlijk moet worden toegekend, zodat de veroordeling tot betaling van bedoelde bedragen niet regelmatig met redenen omkleed is :

Overwegende dat de sententie, door erop te wijzen dat steld heeft op een bedrag overeenstemmend met drie maanden gemiddeld loon, de in het middel overgenomen de eerste rechter de vergoeding wegens opzegging vastgeconclusie niet beantwoordt waarbij eiseres de aftrek van de reiskosten vroeg en de redenen preciseerde die, volgens haar, die aftrek rechtvaardigde ;

Dat de sententie, door te releveren dat het bedrag van het verlofgeld niet kan worden betwist, evenmin antwoordt op die conclusie welke deed gelden dat het verlofgeld in het commissieloon begrepen was ;

Overwegende dat het middel gegrond is ;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden sententie doch slechts in zover zij eiseres veroordeelt om aan verweerder te betalen een vergoeding wegens opzegging, groot 170.702 frank, een vergoeding wegens uitwinning, groot 170.702 frank, en een verlofgeld, groot 51.080 frank, en haar in de kosten verwijst ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Houdt de kosten aan ; zegt dat hierover door de feiten-rechter zal worden beslist ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechters-raad van beroep te Gent (kamer voor bedienden).

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 27 maart 1969.

Voorzitter : M. De Bersaques
Raadsheer-verslaggever : M. Legros.
Advocaat-generaal : M. Detourney.

Arbeidsongevallen. — Weg van en naar het werk. — Ongeval op de weg naar het station waar de arbeider een weekkaartje moet kopen.

Een arbeider werd door een ongeval getroffen op een zaterdag, toen hij naar zijn woonplaats te Dhuy terugkeerde, nadat hij zijn weekkaartje in het station van Leuze-Longchamps was gaan afhalen ; hij was in dienst bij een firma te Brussel ; die betrekking verplichtte hem ertoe elke werkdag, buiten de zaterdag, de weg Dhuy - Brussel - Dhuy af te leggen ; zijn weekkaartje kon hij enkel in voornoemd station verkrijgen en dit alleen zaterdags tussen 14 en 20 uur ; zijn werkgever leverde hem het vereiste getuigscrift af om het treinkaartje te krijgen en kwam in de betaling ervan tussen.

Door uit die gegevens af te leiden dat het ongeval niet heeft plaatsgehad op een der trajecten omschreven bij het wetsbesluit van 13 december 1945, is het vonnis afgeweken van de definitie die de artikelen 1 en 2 van dat wetsbesluit geven van de weg naar of van het werk en van het aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico en die toepasselijk is op de weg in verband met de noodzakelijkheid waarin de arbeider zich bevindt om

zich van zijn verblijf naar de plaats waar hij zijn werk verricht, te begeven, en omgekeerd.

Durviaux t./ Verenigde Syndicaten.

Gelet op het bestreden vonnis, op 25 mei 1965 door de Vrederechter van het kanton Eghezee in laatste aanleg gewezen ;

Gelet op het arrest, op 14 september 1967 door het Hof van Cassatie tussen partijen gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1 en 2 van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit de ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, besluitwet verlengd door artikel 12 van de wet van 10 juli 1951 tot wijziging van de wet betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen,

doordat het bestreden vonnis, na impliciet te hebben aangenomen of zelfs uitdrukkelijk te hebben vastgesteld dat, zoals eiser in zijn dagvaarding van rechtsingang van 16 januari 1965 betoogde, de zoon van eiser op 8 augustus 1964, rond 19 uur door een ongeval was getroffen, toen hij naar zijn woning te Dhuy terugkeerde, nadat hij zijn weekkaartje in het station van Leuze-Longchamps was gaan afhalen ; dat de zoon van eiser ten tijde van het ongeval in dienst was bij een onderneming te Brussel, dat deze betrekking hem verplichtte elke werkdag, buiten de zaterdag, de weg Dhuy-Brussel af te leggen, en dat hij zijn weekkaartje, dat hij nodig had om deze weg af te leggen, enkel in het station van Leuze-Longchamps kon verkrijgen, en dit alleen 's zaterdags tussen 14 en 20 uur, niettemin, beslist dat het litigieuze ongeval noch als een arbeidsongeval noch als een ongeval op de weg naar of van het werk kon worden beschouwd, op grond dat de getroffene zich niet op bevel van zijn werkgever naar het station te Leuze-Longchamps had begeven en dat uit de uiteenzetting der feiten door eiser is komen vast te staan dat het ongeval zich niet had voorgedaan op een der trajecten omschreven bij artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945,

terwijl blijkens de feiten, zoals zij door eiser in zijn dagvaarding van rechtsingang werden uiteengezet en door het bestreden vonnis werden aangenomen, de weg heen en terug door de zoon van eiser afgelegd tussen zijn woning en het station van Leuze-Longchamps moest worden beschouwd als de weg naar of van het werk in de zin van artikelen 1 en 2 van de besluitwet van 13 december 1945, en namelijk als deel uitmakend van de door de arbeider af te leggen normale weg om zich van zijn verblijf naar de plaats waar hij zijn werk verricht te begeven, en omgekeerd :

Overwegende dat uit het bestreden vonnis blijkt dat « Albert Durviaux op zaterdag, 8 augustus 1964, door een ongeval werd getroffen, toen hij naar zijn woonplaats te Dhuy terugkeerde, nadat hij zijn weekkaartje in het station van Leuze-Longchamps was gaan afhalen ; dat hij ten tijde van het ongeval in dienst was bij een firma te Brussel ; dat deze betrekking hem ertoe verplichtte elke werkdag, buiten de zaterdag, de weg Dhuy-Brussel-Dhuy af te leggen ; dat hij zijn weekkaartje enkel in het station te Leuze-Longchamps kon verkrijgen en dit alleen 's zaterdags tussen 14 en 20 uur ; dat zijn werkgever hem het vereiste getuigscrift afleverde om het treinkaartje te bekomen en in de betaling van dit kaartje ten belope van 62 frank tussenkam » ;

Dat door uit deze gegevens af te leiden dat het litigieuze ongeval niet heeft plaats gehad op een der trajecten omschreven bij de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit onge-

vallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, het vonnis afgeweken is van de definitie welke de artikelen 1 en 2 van voormelde besluitwet geven van de weg naar of van het werk en van het aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico en die toepasselijk is op de weg in verband met de noodzakelijkheid waarin zich de arbeider bevindt om zich van zijn verblijf naar de plaats waar hij zijn werk verricht, te begeven, en omgekeerd;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

En gelet op het enig artikel van de wet van 20 maart 1948,

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de zaak naar de vrederechter van het 1ste Kanton te Namen.

NOOT. — Als een ongeval op de weg van het werk moet beschouwd worden het ongeval dat een arbeider overkomt terwijl hij zich, buiten zijn werkdagen, naar het station begeeft om er zijn weekabonnement te vernieuwen op kosten en volgens instructies van zijn werkgever. (Rb. Brussel, 29 mei 1956, Pas. 1959, III, 44).

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 september 1969

Voorzitter: M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever: M. Polet

Procureur-generaal: M. Ganshof van der Meersch

Arbeidsongeval. — Blijvende arbeidsongeschiktheid. — Begrip.

Voor de toepassing van de arbeidsongevallenwet moet de gedeeltelijke blijvende arbeidsongeschiktheid worden beoordeeld ten opzichte van het geheel van de beroepen die de benadeelde werkman nog op regelmatige wijze kan uitoefenen. Ten onrechte heeft de rechter beslist dat slechts rekening diende te worden gehouden met het beroep dat de werkman ten tijde van het ongeval uitoefende.

Federale Verzekeringen t/ Laureano Arroyo Soria

Gelet op het bestreden vonnis, op 27 februari 1968 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel:

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1 en 2 (gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 10 juli 1951) van de wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, gecoördineerd op 28 september 1931,

doordat het bestreden vonnis, na erop gewezen te hebben dat de deskundige, die vroeger door de vrederechter in de zaak was aangesteld, geen rekening had gehouden met het beroep dat in feite werd uitgeoefend door verweerster, die door een arbeidsongeval werd getroffen, welk beroep zware arbeid vereist (verplaatsing van meubels), een nieuwe deskundige aanstelt met de opdracht hem te onderzoeken en zijn graad van blijvende invaliditeit te bepalen rekening houdend met het werkelijk door hem uitgeoefende beroep,

terwijl, met betrekking tot de blijvende gevolgen van een arbeidsongeval, niet de graad van arbeidsongeschiktheid in aanmerking moet worden genomen rekening houdend met het door de getroffene uitgeoefende beroep, doch alleen de gevolgen die deze invaliditeit meebrengt ten opzichte van het geheel van de beroepen die de getroffene op regelmatige wijze kon uitoefenen:

Overwegende dat het bestreden vonnis, rechtdoende op de vordering tot herziening van eiseres tegen verweerder, die door een arbeidsongeval werd getroffen, vaststelt dat de door de vrederechter aangestelde deskundige, om de graad van de blijvende arbeidsongeschiktheid te bepalen, geen rekening heeft gehouden « met het beroep dat in feite door gedaagde in hoger beroep (thans verweerder) werd uitgeoefend », een nieuw deskundig onderzoek beveelt en de deskundige opdraagt verweerder te onderzoeken en, eventueel, « de graad van de blijvende arbeidsongeschiktheid te bepalen, rekening houdend met het werkelijk door de getroffene uitgeoefende beroep »;

Overwegende dat, voor de toepassing van de gecoördineerde wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, de gedeeltelijke blijvende arbeidsongeschiktheid moet worden beoordeeld ten opzichte van het geheel van de beroepen die de benadeelde werkman nog op regelmatige wijze kan uitoefenen;

Overwegende dat door te beslissen dat, om de graad van de blijvende arbeidsongeschiktheid te ramen, slechts rekening diende te worden gehouden met het beroep dat verweerder ten tijde van het ongeval uitoefende, de rechter het begrip blijvende arbeidsongeschiktheid heeft miskend en aldus artikel 2 van de gecoördineerde wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

Overwegende dat de cassatie van het bestreden beschikkend gedeelte de vernietiging meebrengt van de beslissingen die er het gevolg van zijn;

Overwegende dat krachtens het enig artikel van de wet van 20 maart 1948 de kosten ten laste moeten vallen van eiseres, ongeacht de afloop van het proces, en er dus van nu af aan uitspraak moet worden gedaan over de kosten van het cassatiegeding;

Om deze redenen:

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt eiseres in de kosten;;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel, zitting houdend in hoger beroep.

RAAD VAN STATE.

3e Kamer. — 6 juni 1969.

Voorzitter: M. Somerhausen.

Raadsheren: de HH. De Bock en Rémon.

Substituut-auditeur-generaal: Fortpiet.

Advokaat: Mr. Schellekens.

Rustoorden voor bejaarden. — Veiligheidsnormen. — Bevoegdheid. — Middel van openbare orde. — Ontvankelijkheid in de loop van de procedure.

Het middel ontleend aan het ontbreken van een ministeriële medeondertekening houdt verband met de openbare orde. Het is ontvankelijk in de loop van de procedure.

De wet van 10 mei 1967 strekt ertoe de in rustoorden voor bejaarden te nemen veiligheidsmaatregelen te versterken. Het behoort de wetgever een strengere wettelijke regeling in te voeren wanneer de vroegere de gezondheid en het leven van de bejaarden niet op dienstige wijze waarborgde. Toen de Koning bepaalde dat de bij het bestreden K.B. uitgevaardigde normen, behoudens het toestaan van afwijkingen, onmiddellijk in werking zouden treden, is hij zijn bevoegdheid niet te buiten gegaan.

Waar art. 15, 1, par. 2 van de bijlage van het K.B. van 16 juni 1967 bepaalt dat betreffende de afwijkingen van de veiligheidsnormen «in voorkomend geval, door de daartoe bij het ministerie van Binnenlandse Zaken opgerichte commissie, een met redenen omklede beslissing getroffen» wordt, doet het afbreuk aan de wijze waarop de wetgever de nadere uitoefening van de door hem aan de Koning en aan de met de openbare onderstand belaste minister opgedragen bevoegdheden heeft geregeld.

Druck en Hutse t./ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid).

Arrest nr. 13.613.

Overwegende dat de in het verzoekschrift aangevoerde middelen uitsluitend betrekking hebben op de bepalingen van hoofdstuk XV van de bijlage van het bestreden koninklijk besluit; dat de verzoekers ter terechtzitting bij monde van hun raadsman, die het verzoekschrift heeft ondertekend, uitdrukkelijk verklaren dat het uitsluitend tot de nietigverklaring van die bepalingen strekt;

Overwegende dat artikel 3 van de wet van 12 juli 1966 op de rustoorden voor bejaarden de Koning opdraagt, de voorwaarden vast te stellen waaraan die rustoorden moeten voldoen, onder meer wat betreft hun veiligheid; dat artikel 1 van het ten dele aangevallen koninklijk besluit, ter uitvoering van die bepaling, stelt: «De bepalingen van de verordening betreffende de bescherming tegen brand- en paniekgevaar, gevoegd bij dit besluit, zijn de veiligheidsnormen voor de toepassing van artikel 3, lid 2, 3°, van de wet van 12 juli 1966 op de rustoorden voor bejaarden»;

Overwegende dat artikel 15, 1, van de bijlage in § 1 stelt: «De richtlijnen voor de reglementering van de bescherming tegen brand- en paniekgevaar zijn van toepassing, enerzijds op al de bestaande of te bouwen inrichtingen en, anderzijds, bij alle verbouwingswerken aan bestaande inrichtingen, met dien verstande dat voor de bestaande gebouwen bepaalde afwijkingen en uitvoeringstermijnen kunnen worden verleend»; dat dit artikel in § 2 stelt: «Betreffende de afwijkingen van deze verordening die, bij de verdere exploitatie van de inrichting, de veiligheid van de er verblijvende personen in gevaar zouden kunnen brengen, wordt in voorkomend geval, door de daartoe bij het ministerie van Binnenlandse Zaken opgerichte commissie, een voorafgaande enquête ingesteld en een met redenen omklede beslissing getroffen»;

Overwegende dat de verzoekers in een eerste middel betogen, dat de Minister van Volksgezondheid artikel 4 van de wet van 12 juli 1966 heeft geschonden toen hij de enquête- en raadplegingsopdracht die in artikel 15, 1, § 2, is omschreven, toevertrouwde aan een andere dan de bij dat artikel 4 ingestelde commissie; dat zij doen gelden dat die commissie is ingesteld bij het koninklijk besluit van 17 februari 1967, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 18 maart 1967, waarbij de werkende en de plaatsvervangende leden van die commissie worden aangewezen, dat het alleen door de Minister van Volksgezond-

heid medeondertekend is, wat bevestigt dat die commissie wel degelijk onder zijn departement en niet onder het ministerie van Binnenlandse Zaken ressorteert; dat zij voorts betogen dat de bij artikel 15, 1, van de bestreden verordening bedoelde commissie tot dusver nog niet werd opgericht bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, zodat de beheerders en eigenaars van rustoorden niet beschikken over de waarborg, die gelegen is in het bestaan van de commissie belast met enquêtes over de afwijkingen van de bij het bestreden koninklijk besluit ingestelde reglementering;

Overwegende dat artikel 4 van de wet van 12 juli 1966 bepaalt: «bij het ministerie waartoe de openbare onderstand behoort, wordt een commissie opgericht voor de studie van de problemen betreffende de toepassing van deze wet» welke commissie zowel op eigen initiatief als op verzoek van de Minister advies uitbrengt omtrent die problemen; dat de commissie geraadpleegd moet worden voor de uitbreiding van de werkingssfeer van de wet (artikel 1), voor het uitwerken van de verordeningen vastgesteld krachtens de wet (artikel 2), voor de vaststelling van de normen betreffende zes op niet beperkende wijze opgegeven materies (artikel 3) en vóór de sluiting van een rustoord dat niet aan de normen beantwoordt (artikel 7);

Overwegende dat het ten dele bestreden koninklijk besluit is vastgesteld op het advies van de commissie der rustoorden voor bejaarden, zoals uit de aanhef blijkt; dat uit evengenoemd artikel 4 niet blijkt dat voor het toestaan van de in artikel 15, 1, bedoelde afwijkingen vooraf het advies van de commissie der rustoorden voor bejaarden moet worden ingewonnen; dat het de Koning derhalve vrijstond een andere commissie te doen optreden in verband met de afwijkingen van de veiligheidsnormen; dat de omstandigheid dat de in artikel 15, 1, bedoelde commissie tot dusver nog niet werd opgericht, niet bewijst dat die bepaling geen wettelijke grondslag zou hebben; dat het middel niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekers een tweede middel onttelen aan de schending van artikel 4 van de wet van 12 juli 1966, in zover de bij artikel 15, 1, ingestelde commissie ermee belast werd enquêtes te doen vooraleer afwijkingen worden toegestaan, terwijl de commissie er volgens artikel 4 van de wet uitsluitend mede belast is de Minister te adviseren over de koninklijke besluiten die ter uitvoering van de wet moeten worden vastgesteld en over de door de minister genomen beslissingen tot uitsluiting;

Overwegende dat de bij artikel 15, 1, ingestelde commissie niet de bij artikel 4 van de wet van 12 juli 1966 ingestelde commissie is; dat het middel niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekers zich in hun memorie van wederantwoord op een bijkomend middel beroepen; dat zij doen gelden dat het koninklijk besluit van 16 juni 1967 en de bijlage ervan, voor zover zij maatregelen tot burgerbescherming zijn, noodzakelijk medeondertekend moeten worden door de Minister van Binnenlandse Zaken, optredend krachtens de wet van 31 december 1963;

Overwegende dat het middel ontleend aan het ontbreken van een ministeriële medeondertekening verband houdt met de openbare orde; dat het ontvankelijk is in de loop van de procedure;

Overwegende dat artikel 9 van de wet van 12 juli 1966, zoals het is gewijzigd bij de wet van 10 mei 1967, de Koning machtigt, aan de aan rustoorden verleende voorlopige erkenningen bepaalde voorwaarden te verbinden inzake brandbeveiliging, verpleging, geneeskundig toezicht en bedden capaciteit; dat uit de algemene economie van die wet blijkt dat de toepassing ervan valt onder de bevoegdheid van de Minister van Volksgezondheid, die de openbare onderstand onder zijn bevoegdheid heeft; dat arti-

kel 9 van de wet van 12 juli 1966 daarmee afwijkt van artikel 4 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming, hetwelk de Minister van Binnenlandse Zaken belast met de coördinatie van de voorbereiding en de toepassing van de voor de civiele bescherming vereiste maatregelen; dat het middel niet opgaat;

Overwegende dat de tweede verzoeker zich beroept op de schending van artikel 9 van de wet van 12 juli 1966, in zover artikel 15, 1, § 2, aan de voorlopige erkenning bepaalde voorwaarden verbindt, wat impliceert dat rustoorden, behoudens afwijking, aan de reglementaire normen moeten voldoen, terwijl hij toch een voorlopige erkenning had gekregen bij beslissing van de Minister van Volksgezondheid van 24 april 1967; dat hij zich zodoende beroept op de miskenning van de rechten die hij op wettelijke wijze had verkregen vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 mei 1967 tot wijziging van de wet van 12 juli 1966;

Overwegende dat de wet van 10 mei 1967 ertoe strekt, de in rustoorden voor bejaarden te nemen veiligheidsmaatregelen te versterken; dat het aan de wetgever staat, een strenge wettelijke regeling in te voeren wanneer de vroegere de gezondheid en het leven van de bejaarden niet op dienstige wijze waarborgde; dat de Koning, toen hij bepaalde dat de bij het bestreden koninklijk besluit uitgevaardigde normen, behoudens het toestaan van afwijkingen, onmiddellijk in werking zouden treden, zijn bevoegdheid niet te buiten is gegaan;

Overwegende dat artikel 9 van de wet van 12 juli 1966 stelt: « Bij wijze van overgangsmaatregel genieten de thans bestaande inrichtingen een voorlopige erkenning, voor zover zij een erkenningsaanvraag, zoals bepaald bij artikel 2, indienen binnen zestig dagen volgend op de dag waarop de wet in werking treedt »; dat artikel 2, § 1, stelt dat de inrichting « moet worden erkend door de Minister onder wie de openbare onderstand ressorteert »; dat die erkenning volgens § 2, van hetzelfde artikel « wordt verleend, geweigerd, tijdelijk of voorgoed ingetrokken door de Minister », « onder de voorwaarden en in de vormen bepaald door de Koning »; dat artikel 15, 1, § 2, van de bijlage bij het koninklijk besluit van 16 juni 1967, waar het bepaalt dat betreffende die afwijkingen van de veiligheidsnormen « in voorkomend geval, door de daartoe bij het ministerie van Binnenlandse Zaken opgerichte commissie, een met redenen omklede beslissing getroffen » wordt, afbreuk doet aan de wijze waarop de wetgever, bij de hierboven aangehaalde wettelijke bepalingen, de nadere uitoefening van de door hem aan de Koning en aan de met de openbare onderstand belaste minister opgedragen bevoegdheden heeft geregeld; dat het middel ambtshalve moet worden opgeworpen,

Besluit:

Artikel 1. — Artikel 15, 1, § 2, van de bijlage van het koninklijk besluit van 16 juni 1967 tot vaststelling van de veiligheidsnormen waaraan de rustoorden voor bejaarden moeten voldoen, is vernietigd in zover het aan de bij het ministerie van Binnenlandse Zaken opgerichte commissie een beslissingsrecht verleent.

Het verzoekschrift is voor het overige verworpen.

Artikel 2. — Dit arrest zal bij uittreksel worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

15e Kamer. — 6 december 1969.

Voorzitter: M. Schilling.

Raadsheren: MM. Emond en Ceulemans.

Openbaar Ministerie: M. Leytens.

Advocaten: Mrs. P. Van den Bergh, Paternotte en Meeus.

1. **Verplichte verzekering motorvoertuigen. — Art. 9 W. 1 juli 1956. — Verzekeringnemer niet in zake geroepen. — Geen onontvankelijkheid van rechtswege.**
2. **Ibid. — Art. 3 in fine. — Onderscheid tussen diefstal voor korstondig gebruik, misbruik van vertrouwen en kwasi-delikt. — Gebruik mits toelating van de lasthebber van de eigenaar. — Geen bedrieglijke wegneming.**
3. **Gemeeneverklaring van vonnis aan verzekeraar en veroordeling van deze laatste t.o.v. slachtoffer. — Onbevoegdheid t.o.v. eis in vrijwaring gesteld door beklagde.**

1. Alhoewel art. 9, voorlaatste alinea, W. 1 juli 1956 op de verplichte verzekering ter zake motorvoertuigen, van strikte interpretatie is, moet de tegen de verzekeraar gerichte rechtstreekse daging waarin de verzekeringsnemer niet betrokken werd, niet van ambtswege onontvankelijk verklaard worden, zo de verzekeraar, in wiens belang het voorschrift van art. 9 geldt, geen bezwaar oppert en verkiest ten gronde te besluiten.
2. Om de uitzondering van diefstal van het voertuig (in casu: voor kortstondig gebruik) te kunnen invoeren volstaat het niet te bewijzen dat de beklagde met bedrieglijk inzicht gehandeld heeft, m.a.w. dat hij besepte andermans voertuig te misbruiken. Bedrieglijk inzicht is immers een bestanddeel van zeer uiteenlopende misdrijven alsook van talrijke kwasi-delikten. Voor diefstal moet er bedrieglijke wegneming of ontvreemding bestaan. Doordat het voertuig, bij lastgeving, toevertrouwd werd aan een garagist en de beklagde van die garagist toelating bekomen had om het voertuig kortstondig te gebruiken, was er, ter zake, geen bedrieglijke wegneming en derhalve geen diefstal.
3. De strafrechter is slechts bevoegd om het vonnis gemeen te verklaren aan de verzekeraar en deze laatste te veroordelen om het slachtoffer te vergoeden. Hij is onbevoegd om kennis te nemen van de eis tot vrijwaring door de beklagde gesteld tegen de verzekeraar.

O. Min., Somers en Nat. Verbond Socialistische Mutualiteiten t./ V.B. François, PVBA A... V... en Verzekeringsmaatschappij « White Cross ».

Gehoord het verslag gedaan door de Heer Raadsheer Ceulemans;

Gehoord de burgerlijke partijen in hun middelen, ontwikkeld door Meester P. Van den Bergh, advocaat van de balie van Antwerpen;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn eis;

Gehoord V. B. François, beklagde en rechtstreeks dagende en de burgerlijke verantwoordelijke partij PVBA A. V., in hun middelen, ontwikkeld door Meester C. Paternotte loco Meester G. van Linth de Jeude, advocaat van de balie van Antwerpen;

Gehoord de rechtstreeks gedaagde partij « White Cross », in haar middelen van verdediging, ontwikkeld door Mr. A. Meeus, advocaat van de balie van Antwerpen; gelet op haar besluiten;

Overwegende dat de hogere beroepen onontvankelijk zijn naar vorm en termijn;

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Overwegende dat de eerste rechter de zaken terecht samenvoegde ;

Op strafgebied :

Overwegende dat door het onderzoek vóór het Hof gedaan de schuld van beklaagde aan het feit van de telastelegging, met inbegrip van de verzwarende omstandigheid van wettelijke herhaling, bewezen gebleven is ;

Overwegende dat de eerste rechter een passende straf-toemeting deed ;

Overwegende dat hij de PVBA A. V. terecht burgerlijk aansprakelijk verklaarde vermits beklaagde het misdrijf pleegde in de uitoefening van zijn functie bij de vennootschap en mits de toelating van de zaakvoerder van deze laatste ;

op burgerlijk gebied :

Eis van de burgerlijke partij Somers Frans tegen de beklaagde en de burgerlijke aansprakelijke partij :

... zonder belang...

Eis van de burgerlijke partij Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten tegen dezelfde :

... zonder belang...

Eisen tegen de rechtstreeks gedaagde Verzekeringsmaatschappij « White Cross » :

1) Ontvankelijkheid :

Overwegende dat de eerste rechter beklaagdes rechtstreekse daging evenals de tegen « White Cross » gerichte eisen van de burgerlijke partijen van ambtswege niet-ontvankelijk verklaarde om reden dat de verzekeringnemer (Cahn) niet mede gedaagd werd (art. 9, voorlaatste alinea, wet 1 juli 1956 op de verplichte verzekering ter zake motorvoertuigen) ;

Overwegende dat de rechtstreekse gedaagde zelf deze niet-ontvankelijkheid niet inroept maar integendeel verkiest te besluiten nopens de dekking, wat de grond van de vordering raakt ;

Overwegende dat het voorschrift de verzekeringnemer mede in zake te roepen in de wet ingeschreven werd in het belang van de gedaagde verzekeraar omdat het hem niet toegelaten is zelf zijn verzekeringnemer vóór de strafrechter te dagen en hij soms belang kan hebben bij de gemeenverklaring van het vonnis (Novelles, Droit commercial, V° Assurances ; Véhicules automoteurs, nr. 162, verwijzend naar de memorie van toelichting) ;

Overwegende dat alhoewel artikel 9 van strikte interpretatie is dit niet beduidt dat, zo de verzekeraar geen bezwaar oppert tegen de niet-oproeping van zijn verzekeringnemer, de tegen eerstgenoemde gerichte eis ambts-halve onontvankelijk zou moeten verklaard worden ;

dat de te vellen beslissing de verzekeringnemer trouwens niet schaden kan vermits zij luidens artikel 9, alinea 1, niet aan hem tegenstelbaar is ;

Overwegende dat de aanstellingen van de burgerlijke partijen tegen de rechtstreeks gedaagde insgelijks ontvankelijk zijn ;

dat desaangaande echter vergetelheden in de rechtspleging van eerste aanleg geschied zijn ;

dat de beide burgerlijke partijen, na de rechtstreekse daging vanwege de beklaagde, zich tegen « de drie gedaagden » aangesteld hebben waaronder dus « White Cross » (zittingsblad stuk 44) ;

dat in de latere zittingsbladen (stukken 48, 53, 54 en 55) alsook in de tituluur van het vonnis deze aanstellingen, bij vergetelheid, moeten uit het oog verloren zijn, vermits er geen melding van gemaakt wordt noch onder de zaak I noch onder de zaak II ;

dat de nota van Het Nationaal Verbond der Socialisti-

sche Mutualiteiten (stuk 46) tegen de drie gedaagden gericht is ; dat in de nota voor de burgerlijke partij Somers de « White Cross » wel vermeld wordt bij de aanhef maar, bij vergetelheid, weer niet in het beschikkend deel ; dat de besluiten voor de rechtstreeks gedaagde partij nooit gewag maken van deze aanstellingen ;

Overwegende dat de burgerlijke partijen hun eisen tegen de rechtstreeks gedaagde nochtans moeten gehandhaafd hebben tot in pleidooien vermits de eerste rechter, ondanks de opgesomde vergetelheden, bedoelde eisen uitdrukkelijk onontvankelijke verklaarde (voorlaatste en laatste bladen van het vonnis) ;

Overwegende dat de beroepen door de burgerlijke partijen tegen dit vonnis ingesteld alweer gericht zijn tegen de maatschappij van Engels recht « White Cross » ;

dat het dus niet twijfelachtig is dat deze regelmatig ingestelde vorderingen gehandhaafd zijn gebleven gedurende de ganse loop van het geding ;

2) Dekking :

Overwegende dat de rechtstreeks gedaagde partij als een axioma vooropstelt dat beklaagde het voertuig, waarmee het ongeval geschied is, weggenomen had voor kortstondig gebruik in de zin van artikel 461, 2e alinea van het Strafwetboek, en dat zij onmiddellijk besluit nopens het bedrieglijk inzicht ;

Overwegende dat het bestanddeel « bedrieglijk inzicht » echter deel uitmaakt van zeer verscheiden misdrijven alsook van veel kwasi-delikten, zodat eerst dient uitgemaakt welke kwalificatie aan beklaagdes handeling dient gegeven ;

Overwegende dat bij diefstal het bedrog geschiedt op het ogenblik van de verkrijging van de zaak, dewelke door wegneming of ontvreemding bekomen wordt ;

dat bij het misbruik van vertrouwen er integendeel een regelmatige verkrijging bestaat en het bedrog zich voordoet op een later tijdstip, derwijze dat het de teruggave van de zaak in het gedrang brengt (A.P.R., V° Misbruik van vertrouwen nrs 160 en 161) ;

Overwegende dat het voertuig, samen met de contact-sleutels en boordpapieren door of namens de eigenaar Cahn aan de PVBA toevertrouwd werd in het raam van een overeenkomst van lastgeving (voor expeditie per schip), zodat de PVBA regelmatig houdster van het voertuig geworden was ;

dat de lastgeving één van de contracten is die aan de basis kunnen liggen van een verbintenis tot teruggave en constitutief kunnen zijn van het wanbedrijf van misbruik van vertrouwen (A.P.R., nrs 242-243 ; De Page, V, nr 422) ;

Overwegende dat er, van dit ogenblik af, nog alleen wegname in de zin van artikel 461 van het Strafwetboek had kunnen geschieden mits het voertuig ongemerkt te ontfutselen aan de houdster, zijnde de PVBA zij het zelfs voor kortstondig gebruik ;

Overwegende dat door een aanvullend strafonderzoek (stuk 39) waarvan de uitslag door de rechtstreeks gedaagde aanvaard wordt (besluiten, blz 2 bovenaan) gebleken is dat beklaagde, die vennoot is van de firma, toelating bekomen had van zijn vader, die zaakvoerder is, om het voertuig te mogen gebruiken voor een dringend privé-doel ;

Overwegende dat, al hoewel vader V.B. hierbij zijn rechten te buiten ging, en beklaagde zulks genoegzaam kon beseffen, het vragen en bekomen van de toelating nochtans de wegneming of ontvreemding van het voertuig uitsluit vermits de PVBA als houdster van het voertuig op voorhand verwittigd was en het misbruiken van het voertuig toegelaten heeft ; dat voor de toestemming van vader V.B. het misbruik door de vennootschap zelf begaan of gedekt werd ;

Overwegende dat de feiten zich derhalve niet situeren op het terrein van de diefstal, en wellicht zelfs ook niet op het terrein van het misbruik van vertrouwen vermits artikel 491 van het Strafwetboek geen verduistering of verspilling voor kortstondig gebruik kent; dat het hier dus vermoedelijk een kwasi-delikt betreft maar in geen geval een diefstal;

dat het bijkomend strafonderzoek dan ook terecht geseponeerd werd (zie handschriftelijke melding op stuk 40);

dat, even terecht, de verzekeringsmaatschappij « White Cross », wetende dat met het voertuig gereden was buiten de normale perken van het contract van lastgeving, door haar vertegenwoordigers in België aan de Procureur des Konings te Antwerpen schriftelijk en zonder voorbehoud liet weten dat zij dekking verschaft (stuk 16); dat haar erg laattijdige « volte face » van alle grond ontbloomt is;

Overwegende dat de uitzondering, voorzien door artikel 3 in fine van de wet van 1 juli 1956 ter zake dus niet verwezenlijkt is en de rechtstreeks gedaagde tot dekking gehouden blijft tegenover de slachtoffers;

Overwegende dat de strafrechter uitsluitend bevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen die uit het misdrijf, in casu onopzettelijke verwondingen, voortspuiten maar dat hij onbevoegd is om te oordelen over de rechtsverhoudingen die tussen beklagde en de rechtstreeks gedaagde partij mochten bestaan op louter contractueel vlak;

dat het dan ook overdreven zou zijn te zeggen dat de rechtstreeks gedaagde gehouden is de beklagde te vrijwaren in de volle zin van dit woord; dat de strafrechter de rechtstreeks gedaagde partij enkel kan veroordelen de slachtoffers te vergoeden;

*Om deze redenen,
Het Hof,
rechtdoende op tegenspraak,*

Gezien artikel 24 van de wet van 15 juni 1935; artikel 56 van het Strafwetboek, wet van 2 januari 1925;

Gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald alsook artikelen 182, 183, 195 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, ter zitting door de Heer Voorzitter aangeduid;

Ontvangt de hogere beroepen;
Bevestigt het bestreden vonnis waar dit de zaken samenvoegt;

Op strafgebied:

Bevestigt het vonnis waartegen beroep in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt beklagde tot de kosten van hoger beroep gerezen op de strafvordering, bedragende 1.243 frank;

Verklaart de PVBA A.V. burgerlijk aansprakelijk voor de betaling der gerechtskosten ten laste van beklagde gelegd;

Op burgerlijk gebied:

*Burgerlijke partijen Somers Frans en het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten tegen beklagde en de burgerlijke aansprakelijke partij:
... zonder belang...*

Eisen ten opzichte van de rechtstreeks gedaagde partij maatschappij van engels recht « White Cross »:

Wijzigende,
Verklaart deze eisen ontvankelijk;
Er recht op doende:
Zegt voor recht dat de rechtstreeks gedaagde partij gehouden is tussen te komen in huidig geding;
Verklaart de tegen beklagde en de burgerlijk aan-

sprakelijke partij uitgesproken veroordelingen aan haar gemeen en verwijst haar om hoofdelijk met beklagde en de burgerlijk aansprakelijke partij aan de burgerlijke partijen uit te keren de hoofdsommen, intresten en kosten waartoe beklagde en de burgerlijk aansprakelijke partij verwezen zijn;

Verklaart zich onbevoegd om te oordelen over de rechtsverhoudingen welke op contractueel vlak tussen beklagde en de rechtstreeks gedaagde partij mochten bestaan;

Verwijst de rechtstreeks gedaagde partij tot al de gerechtskosten van beide instanties voortspruitend uit de rechtstreekse daging en uit de tegen haar gerichte aanstellingen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN

zetelend in zaken van koophandel.

27 november 1969.

Alleensprekend rechter: M. L. Janssens.

Advocaten: Mrs. Braun, Oostvogels en Van Orshagen.

1. Verbintenissen. — Wederkerige overeenkomst. — Geoorloofde oorzaak. — Geweld als wilsgebrek.
2. Onrechtmatige mededinging. — Vrijheid van handel. — Contractuele grenzen aangebracht aan het gebruik van persoonsnaam als maatschappelijke benaming.

1. Een overeenkomst waarbij partijen een negatieve en een positieve verplichting op zich hebben genomen, vormt een wederkerige overeenkomst.
Het belang dat elke partij heeft bij de verplichting van de andere maakt de geoorloofde oorzaak uit van de overeenkomst. Deze oorzaak moet niet noodzakelijk uitgedrukt zijn om de overeenkomst geldig te maken (art. 1132 B.W.).

Het geweld ingeroepen als wilsgebrek moet « in concreto » beoordeeld worden en blijken uit de omstandigheden waarin de overeenkomst tot stand gekomen is. Het louter feit — in de veronderstelling dat het bewezen zou zijn — dat de ene partij, economische reus, op de andere indruk gemaakt heeft kan niet worden aanzien als een onrechtmatig geweld, hetgeen vereist is om een overeenkomst uit hoofde van geweld nietig te verklaren.

2. Een wederkerige overeenkomst waarbij partijen op contractuele wijze de grenzen der mededinging preciseren vormt geen inbreuk op de vrijheid van handel.

N.V. Philips t./ N.V. Houtbewerkingsmachinefabriek
Constant Philips.

Bij geboekt exploit van gerechtsdeurwaarder Heremans dd. 25/4/1967 vordert de N.V. Philips, Industriële en Commerciële Maatschappij, dat in een vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, de N.V. Houtbewerkingsmachinefabriek Constant Philips:

1. zou veroordeeld worden om de overeenkomst tussen partijen gesloten dd. 26/10/1950 na te leven,
2. verbod zou worden opgelegd op de machines en druksels het woord Philips te vermelden zonder dat dit woord zou voorafgegaan zijn door de naam Constant,
3. verbod zou worden opgelegd in de prospectussen en de prijslijsten een andere dan de nieuwe maatschappelijke benaming te vermelden in drukletters die grondig verschillen van de letters door de N.V. Philips in België gebruikt,
4. verbod zou worden opgelegd op haar machines en haar druksels vermeldingen te doen voorkomen als C.

Philips, « Philips vierzijdige schaafautomaat », « 'n nieuwe Philips Kreative », « immer een Philips machine » en andere dergelijke vermeldingen,

5. zou veroordeeld worden hoofdens niet-naleving van haar verplichtingen tot een vergoeding van één frank onder voorbehoud van verhoging in de loop van het geding,

6. zou veroordeeld worden tot de gerechtelijke intresten en tot de kosten van het geding.

Eiseres schat haar eis op 30.000 frank in elk der onderdelen.

Bij besluiten dd. 23/10/1968 ter zitting neergelegd wordt de N.V. Houtbewerkingsmachinefabriek Constant Philips bij tegeneis:

1. dat zou gezegd worden voor recht:

a) dat de overeenkomst dd. 26/10/1950 nietig is *ex tunc*, minstens *ex nunc*, minstens dat ze vervallen is wegens opzeg gegeven op 5 februari 1968,

b) dat haar oorspronkelijke benaming, nl. N.V. « Constant Philips » rechtmatig is en geen inbreuk uitmaakt op artikel 28 van de wetten op de handelsvenootschappen,

2. dat zij zou gemachtigd worden de onrechtmatige naamverandering dd. 9/12/1950 (afgekondigd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad van 31/12/1950 nr. 26.396), waarbij de naam gegeven werd van « Houtbewerkingsmachinefabriek Constant Philips N.V. » ongedaan te maken en haar oorspronkelijke stichtingsbenaming « Constant Philips » - N.V. te hernemen en te behouden;

3. in ondergeschikte orde, dat de eisen der dagvaarding ertoe strekkende hun verschillende verboden te horen opleggen af te wijzen als overbodig, minstens strijdig met de verbintenissen van 26/10/1950.

Eiseres bij tegeneis vraagt eveneens een vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs alle verhaal en zonder borgstelling.

Eiseres bij tegeneis schat haar eis op 25.000 fr. in elk der onderdelen.

Partijen hebben hun middelen en besluiten voorgedragen in openbare terechtzitting dd. 23 oktober 1968, de rechtspleging geschied zijnde in de Nederlandse taal overeenkomstig de artikelen 2, 34, 36, 37, 38, 40 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

* * *

I. De hoofdeis:

A. De draagwijdte van de overeenkomst van 26/10/1950.

Uit de besluiten nr. I van eiseres, neergelegd ter zitting dd. 23/10/1968, alsmede uit de debatten op dezelfde zitting blijkt dat verweerster aanvankelijk de stelling had ingenomen dat de brief van 26/10/1950 — waarin de inhoud van de overeenkomst voorkomt — haar niet tegenstelbaar was omdat de ondertekenaar ervan haar niet gelidig kon verbinden. De raadsman van verweerster heeft ter zitting van 23/10/1967 uitdrukkelijk bevestigd aan dit middel namens verweerster, verzaakt te hebben. De besluiten nr. I van eiseres, in de mate zij een antwoord zijn op dit oorspronkelijk verweermiddel, zijn dan ook zonder voorwerp geworden.

Verweerster houdt voor dat de verbintenis van 26/10/1950 nietig is:

1. daar het een eenzijdige verbintenis is zonder oorzaak,
2. daar deze verbintenis werd afgedwongen door misbruik van een economische machtspositie,
3. daar deze verbintenis een inbreuk uitmaakt op de vrijheid van handel.

1) Eenzijdige verbintenis zonder oorzaak:

Hoewel verweerster enigszins onduidelijkheid laat be-

staan nopens het door haar in de besluiten gebruikte woord « verbintenis » toch blijkt voldoende uit de context van haar besluiten dat zij aanvaardt dat het gaat om een verbintenis die haar oorsprong vindt in een kontrakt zodat de betwisting in de volgende vraag kan gesteld worden: Is de verbintenis die verweerster op 26/10/1950 op zich heeft genomen het gevolg van een eenzijdig kontrakt zonder oorzaak?

Uit de briefwisseling gevoerd tussen de raadsman van eiseres en verweerster (zie brieven van verweerster aan Mr. André dd. 22/6/1950, dd. 12/9/1950 en 26/9/1950 — stukken 3, 5 en 6 van de bundel van Mr. Van Orshaegen — en van Mr. André aan verweerster dd. 5/8/1950, 12/10/1950 en 2/10/1950 — stukken 4, 7 en 9 van de bundel van Mr. Van Orshaegen —) en tussen de raadslieden van partijen (zie brief van Mr. Cannaerts dd. 12/10/1950 — stuk 8 van de bundel van Mr. Van Orshaegen —) blijkt dat de brief van 26/10/1950 van verweerster aan de raadsman van eiseres — waardoor de overeenkomst werd afgesloten — het eindresultaat is van kontakten en onderhandelingen tussen partijen.

De verbintenissen die verweerster bij deze overeenkomst op zich nam luiden tekstueel:

1° Le nécessaire a été fait auprès du notaire pour ce qui concerne la rédaction et publication dans le *Moniteur Belge* de la modification de la raison sociale de notre firme. La nouvelle dénomination sera « Houtbewerkingsmachine-fabriek Constant Philips N.V. », en français « Machines à bois Constant Philips S.A. ».

2° Les prospectus et prix-courants porteront comme entête la nouvelle dénomination et seront imprimés en caractères différent notablement des lettres-blocs utilisées par la S.A. Belge Philips.

3° Nous nous engageons à faire précéder dans nos imprimés et sur les machines, le mot Philips par le nom Constant.

4° Les imprimés existants, utilisant des caractères similaires à ceux de la S.A. Belge Philips seront supprimés à partir du premier avril 1951.

De inhoud van dit schrijven alsmede van de briefwisseling die dit schrijven voorafgaat en door beide partijen wordt voorgebracht — en waarvan hierna nog melding wordt gemaakt — moet nauwkeurig onderzocht worden om also de werkelijke inhoud van het kontrakt tussen partijen tot stand gekomen te kunnen omschrijven en hieruit te concluderen tot het eenzijdig of wederkerig karakter ervan.

Een nauwkeurig onderzoek van wat partijen gestipuleerd hebben en van wat gesynthetiseerd wordt in het schrijven van 26/10/1950 leidt tot het besluit dat de overeenkomst niet kan aanzien worden als een eenzijdige overeenkomst. Op de keper beschouwd hebben partijen immers het bestaan erkend van hun respectievelijke publiciteitszones en van het belang dat ieder de zone van de andere zou eerbiedigen. Enerzijds heeft verweerster impliciet erkend dat zij in de publiciteitszone van eiseres zou terecht komen indien zij zich niet zou gedragen naar de voormelde vier punten van de overeenkomst. Anderzijds heeft eiseres impliciet erkend dat verweerster de grenzen van haar gevestigde publiciteitszone niet zou schenden zolang ze de vier punten zou eerbiedigen en heeft ze impliciet aanvaard dat zij in die voorwaarde geen grond zou hebben om verweerster in stopzetting en/of schadevergoeding in rechte aan te spreken.

Beide partijen hebben derhalve een negatieve en een positieve verplichting op zich genomen, waarbij ze allebei in de beide richtingen belang hebben.

Op 26/10/1950 werd derhalve een wederkerige overeenkomst tussen partijen gesloten.

Het belang dat elke partij heeft in de positieve en negatieve verplichting van de andere is duidelijk de geoorloof-

de oorzaak van de overeenkomst. Deze oorzaak moet niet noodzakelijk expliciet uitgedrukt zijn om de overeenkomst geldig te maken (art. 1132 B.W.).

* * *

2) Een verbintenis afgedwongen door misbruik van een economische machtspositie:

Verweerster houdt voor dat de overeenkomst ook nietig is daar ze behept is met een wilsgebrek, door het feit dat de ondertekenaar voor haar van de overeenkomst onder druk stond van eiseres, die een economische reus is op wereldschaal. Dat zij nl. in 1950 de keuze had de overeenkomst af te sluiten of zich bloot te stellen aan een leed waarmee ze bedreigd werd, hetzij de gevolgen van een rechtspleging, schadevergoeding, enz...

Het geweld, dat ingeroepen wordt om een wilsgebrek te bewijzen, moet in concreto beoordeeld worden. Vermits het burgerlijk wetboek geen abstract noch absoluut criterium geeft voor het geweld moet uit de concrete en nauwkeurig omschreven omstandigheden waarin de overeenkomst tot stand is gekomen kunnen blijken of een contractant al dan niet toestemming heeft gegeven onder gewelddadige invloed.

Verweerster duidt slechts aan dat zij als dwerg t.o.v. een economische reus stond en beweert slechts bij eiseres te Brussel onder erge druk gestaan te hebben van overreding en vrees voor de gevolgen van een eventuele rechtspleging zodat zij gezwicht is.

Verweerster geeft geen enkele concrete omstandigheid aan dewelke het zou mogelijk maken na te gaan of er vanwege eiseres geweld gepleegd werd in de zin van artikel 1112 van het Burgerlijk Wetboek.

Uit de briefwisseling — supra reeds vermeld — tussen partijen en de raadsliden gevoerd blijkt dat de overeenkomst per briefwisseling is ontstaan met een zekere geleidelijkheid zodat verweerster de tijd en de mogelijkheid had zich rustig in haar eigen burelen te beraden en raad te vragen aan derden.

Verweerster spreekt bovendien eiseres niet tegen waar deze onderstreept dat de onderhandelingen door de partijen vóór de overeenkomst gevoerd medegevoerd werden voor eiseres door haar toenmalige raadsman en voor verweerster door één van haar huidige raadsliden. Verweerster spreekt eiseres evenmin tegen waar deze voorhoudt dat ter gelegenheid van het bevestigen en uitvoeren van de overeenkomst, de buitengewone algemene vergadering van verweerster haar uitdrukkelijk akkoord bevestigde en dat aan deze stemming werd deelgenomen door één van de huidige raadsliden van verweerster.

Tenslotte dient onderstreept dat, indien zou bewezen zijn dat eiseres op verweerster indruk gemaakt heeft als economische reus op wereldschaal, dit feit niet kan aanzien worden als een onrechtmatig geweld, wat vereist is om een overeenkomst uit hoofde van geweld nietig te verklaren.

Het door verweerster ingeroepen middel — wilsgebrek door geweld — faalt.

* * *

3) Een verbintenis in strijd met de vrijheid van handel:

Verweerster roept het dekreet van 2 en 17 maart 1791 in hetwelk de vrijheid van handel aan eenieder verleent en beweert dat de litigieuze overeenkomst in strijd is met deze vrijheid van handel vermits zij zich beperkingen oplegt in haar kontakten en openbaarheid t.o.v. haar cliënteel zonder tegenprestatie van de andere partij.

Vooreerst dienen hier de motieven als herhaald te worden aanzien die supra werden ontwikkeld om aan te tonen om welke redenen en in welke mate de litigieuze over-

eenkomst moet aanzien worden als een wederkerige overeenkomst.

Vervolgens moet onderstreept worden dat, waar onbetwistbaar de handel op een dynamische manier en in vrijheid moet kunnen uitgeoefend worden, deze vrijheid echter niet mag overslaan naar anarchie en deze vrijheid tot ontwikkeling moet kunnen komen binnen de grenzen van de loyale concurrentie.

Deze grenzen worden in zekere mate gepreciseerd in de wettelijke en jurisprudentiële normen betreffende de oneerlijke concurrentie. Het is echter geenszins in strijd met de handelsvrijheid indien handelaars onder mekaar — die in min of meerdere mate concurrenten zijn — deze grenzen tegenover mekaar voor wat hen betreft contractueel preciseren.

De litigieuze overeenkomst vormt geen inbreuk op de vrijheid van handel.

* * *

B. Het wegvallen van de overeenkomst van 26/10/1950 door opzeg van verweerster.

Verweerster houdt voor dat de eenzijdige verbintenis van 26/10/1950 door haar opgezegd werd bij aangetekend schrijven van 5/2/1968.

Nogmaals dienen hier de supra ontwikkelde motieven als herhaald te worden aanzien waarbij het wederkerig karakter van de litigieuze overeenkomst werd onderstreept.

Aan een wederkerige overeenkomst kan geen einde worden gebracht door een eenzijdige opzeg van één der partijen.

* * *

C. Draagwijde van artikel 28 van de wetten op de naamloze vennootschappen.

De vraag van verweerster welke de juiste toepassing is van artikel 28 van de wetten op de handelsvennootschappen zou slechts in huidige geding dienen gesteld te worden — zoals trouwens verweerster zelf aantoonde — indien de overeenkomst van 26/10/1950 zou wegvallen ingevolge de nietigheid ervan of ingevolge de opzeg van verweerster.

Hierboven werd gesteld dat de overeenkomst van 26/10/1950 zou wegvallen ingevolge de nietigheid ervan of ingevolge de opzeg van verweerster.

Hierboven werd gesteld dat de overeenkomst van 26/10/1950 niet nietig is en niet wegvalt door verweerster's opzeg.

De beschouwingen van verweerster desbetreffende (besluiten blz. 1 - vanaf 3e paragr., blz. 7 en blz. 8-1°, 2° en 3° paragr.) zijn dan ook zonder voorwerp geworden.

* * *

D. De schade:

De vordering tot schadevergoeding is niet gesteund op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, doch op de overeenkomst tussen partijen gesloten dd. 26/10/1950.

De publicitaire documenten van verweerster — door haar zelf en door eiseres voorgebracht — tonen aan dat zij de termen van de overeenkomst niet heeft geëerbiedigd vermits haar gedrukte publiciteitsdocumenten aantonen dat op deze documenten en op de door haar verkochte machines de naam Philips niet steeds wordt voorafgegaan door de naam Constant voluit geschreven. Uitdrukkingen zoals « deze Philips Machine... », « ...een Philips klant... », « ...waarom een beveiliging Philips? », « ... de nieuwe Philips combinatie... », « ...technische perfectie van dit Philips produkt... » en « ...een nieuwe Philips creatie... » zijn in strijd zowel met de letter als met de geest van de overeenkomst van 26/10/1950.

De gevorderde schadevergoeding is gegrond.

* * *

E. De gevraagde verboden :

De kritiek van verweerster tegen de gevraagde verboden is gesteund op de nietigheid of het wegvallen van de overeenkomst van 26 oktober 1950.

Herhaald weze dat deze overeenkomst niet nietig is noch wegvalt.

De vraag om bepaalde publiciteitstermen en — uitdrukkingen te verbieden is gegrond omdat ze neerkomt op de vraag om expliciet te zeggen voor recht dat de bewezen overtredingen van verweerster onbetwistbaar in strijd zijn met de litigieuze overeenkomst.

II. De tegeneis :

De hierboven ontwikkelde motieven tonen aan waarom de tegeneis van verweerster als ongegrond dient afgewezen. De overeenkomst van 26/10/1950 is een geldige wederkerige overeenkomst, die niet nietig is en niet wegvallen is door opzeg van verweerster.

De Rechtbank,

Zetelend in handelszaken, beslissend op die gronden :

Verklaart de hoofdeis ontvankelijk en gegrond :

Veroordeelt verweerster om de overeenkomst tussen partijen dd. 26/10/1950 na te leven en uit te voeren.

Verbiedt verweerster op haar machines en op haar drukwerken het woord Philips te vermelden zonder dat dit woord wordt voorafgegaan door de naam Constant.

Verbiedt verweerster in haar prospectussen en prijslijsten een andere dan de werkelijke maatschappelijke benaming te vermelden, in drukletters die grondig verschillen van de letters gebruikt door eiseres.

Verbiedt verweerster op haar machines en haar drukwerken vermeldingen te doen voorkomen als :

« C. Philips », « Philips vierzijdige schaaftautomaat », « Nieuwe Philips kreative », « Immer een Philips Machine » en andere dergelijke vermeldingen.

Veroordeelt verweerster om aan eiseres te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van één frank te vermeerderen met de gerechtelijke intresten.

Verwijst verweerster in de gedingkosten.

Verleent akte aan eiseres dat zij haar vordering schat op 30.000 frank.

Verklaart de tegeneis ontvankelijk, doch ongegrond en verwijst eiseres op tegeneis in de kosten ervan.

Verleent akte aan eiseres op tegeneis dat zij de tegeneis in elk zijner delen schat op meer dan 25.000 frank.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

2e Kamer. — 5 januari 1968.

Advocaten : Mrs. Verhaëverbeke en F. Hermans.

Handelaar. — Verkoop van handelszaak. — Daad van koophandel.

De verkoop van een handelszaak door diegene die ze exploiteert en de verrichtingen die er verband mede houden, zijn daden van koophandel wegens de hoedanigheid van degene die ze verricht.

Godderis t./ Uten.

Aangezien de vordering strekt tot veroordeling van verweerder tot betaling aan aanlegger van frank 5.350,

zijnde het bedrag van het forfaitair bedongen commissieloon, overdrachtstaks inbegrepen, voor tussenkomst van aanlegger en uitgegeven kosten met het oog op de overlating van het handelsfonds van verweerder zijnde een beenhouwerij, Sint Jan Berchmansstraat nr. 20 te Diest.

Dat namelijk blijkt uit de bestanddelen der zaak dat, bij overeenkomst gesloten op 30/1/1964, verweerder aan aanlegger opdracht gaf een overnemer voor gezegd handelsfonds te zoeken voor de prijs van 200.000 frank; dat ingeval de overlating langs de tussenkomst van aanlegger zou gebeuren, hem een commissieloon van frank 10 % op de overnameprijs zou betaald worden; dat wanneer de overlating door verweerder zelf zou bewerkstelligd worden of deze « zou weigeren te verkopen, afstand zou doen of de verkoop zou opzeggen » een forfaitair vastgesteld bedrag van frank 5.000 aan aanlegger zou betaald worden.

I. Bevoegdheid :

Aangezien verweerder de onbevoegdheid ratione materiae van de rechtbank van deze zetel inroept omdat hij geen handelaar meer is en dat de opdracht die hij aan aanlegger gaf geen objectieve daad van koophandel is ;

Aangezien algemeen wordt aanvaard dat de verkoop van een handelsfonds door diegene die het uitbaat en de verrichtingen die er verband mede houden, daden van koophandel zijn wegens de hoedanigheid van deze die ze stelt ; dat het hier gaat om de laatste daden van zijn handelaarsloopbaan (Vred. Luik 12 maart 1908, Pas. III. 309 ; Handelsr. Luik 2 maart 1929, Jur. Liège 68 ;

Novelles, Droit Commercial, t. I., nr. 118) ; dat de rechtbank van deze zetel dus wel bevoegd is om de zaak te berechten ;

II. Ten gronde.

Aangezien verweerder betwist dat de forfaitair bedongen schadevergoeding van 5.000 frank zou eisbaar zijn daar volgens hem geen enkele van de voorwaarden bij art. 2 der overeenkomst voorzien voor deze eisbaarheid, verwezenlijkt is ;

Aangezien inderdaad dient geconstateerd dat verweerder zijn handel niet zelf overliet ; dat ook niet kon beweerd worden dat hij zou geweigerd hebben of nog zou weigeren te verkopen of zou afgezien hebben van zijn inzicht te verkopen indien hij hiertoe de gelegenheid zou hebben ; dat de omstandigheid dat hij zijn woning thans als burgerswoning betreft zulks niet noodzakelijk insluit ; dat in de overeenkomst die tegen aanlegger dient uitgelegd vermits deze bedongen heeft, geen termijn bepaald is gedurende dewelke verweerder zijn uitbating moest in bedrijf houden of binnen dewelke de overlating zou moeten gebeuren ;

Aangezien derhalve met verweerder dient vastgesteld dat aanlegger geen rechtsgrond aanhaalt noch bewijst daarom de forfaitair bedongen boet zou eisbaar zijn ; dat de vordering dan ook ongegrond is ;

...../

VREDEGERECHT TE BOOM

8 mei 1968.

Rechter : M. Monballiu.

Advocaten : Mrs. Verbruggen en Van den Heuvel.

Verzekeringen. — Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen. — Kennisgeving per aangezekende brief. — Vereist kennisneming door de geadresseerde.

De verzekeraar van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen had aan de verzekerde per aangetekende brief een bericht van premieverhoging gestuurd. De brief kwam terug met vermelding dat de verzekerde verhuisd was. Na opsporing van het nieuw adres zond de verzekeraar per gewone brief een copie van de aangetekende brief aan de verzekerde.

Een kennisgeving vereist, om volkomen te zijn en uitwerking te kunnen hebben, als regel de kennisneming door de geadresseerde. De verzekerde kon derhalve binnen dertig dagen na kennis genomen te hebben van de premieverhoging, aan de verzekeraar opzegging betekenen bij toepassing van artikel 15 van de polis.

De Belgische Phenix t./ Germanus.

Overwegende dat de eis van aanlegster strekt tot betaling door verweerder van een verzekeringspremie ten bedrage van 7.109 frank vervallen op 30 oktober 1968;

Overwegende dat verweerder de eis betwist en hiertoe laat gelden dat hij de tussen partijen afgesloten verzekeringsovereenkomst regelmatig en geldig heeft opgezegd op 24 juli 1968 en derhalve niet meer gehouden is tot betaling van de premie vervallen op 30 oktober 1968;

Overwegende dat uit de behandeling van de zaak en de voorgelegde stukken is gebleken dat verweerder op 3 november 1967 met aanlegster een verzekeringsovereenkomst afsloot tot dekking van zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid bij het gebruik van het in de polis omschreven motorvoertuig voor een periode van 10 jaar, een aanvang nemend op 30 oktober 1967;

Dat aanlegster op 31 mei 1968 aan verweerder een ter post aangetekende brief verzond, waarin zij voor de eerstvolgende vervaldag een vaste verhoging van 14 % op de premie voor burgerlijke aansprakelijkheid aankondigde;

Dat deze brief echter verzonden werd aan het oud adres van verweerder, aan de Begoniastraat, 21, te Boom, en dan ook door de diensten van de post aan aanlegster werd teruggekeerd met vermelding dat de bestemming niet meer op het aangeduide adres woonde;

Dat aanlegster, na bij haar verzekeringsmakelaar inlichtingen te hebben ingewonnen, bij brief van 1 juli 1968 aan verweerder, aan zijn nieuw adres, aan de Kerkhofstraat, 34, te Boom, een afschrift van haar aangetekende brief van 31 mei 1968 liet geworden ten einde hem toe te laten kennis te nemen van de inhoud van deze brief;

En dat verweerder alsdan, bij ter post aangetekende brief van 24 juli 1968, aan aanlegster betekende dat hij afzag van de voortdurende zijner verzekeringspolis vanaf haar vervaldag op 30 oktober 1968;

Overwegende dat de tussen partijen afgesloten verzekeringsnemer, binnen dertig dagen na kennisgeving van de verhoging, het kontrakt kan opzeggen;

Dat aanlegster aanvoert dat de door verweerder op 24 juli 1968 gegeven opzeg laattijdig is, omdat haar ter post aangetekende kennisgeving reeds op 31 mei 1968 werd verzonden, en verweerder niet had bereikt omdat hij nagelaten had zijn nieuw adres aan de verzekeringsmaatschappij bekend te maken, zoals voorgeschreven door artikel 36 van de verzekeringsovereenkomst;

Overwegende dat verweerder dit echter betwist en aanvoert dat hij de wijziging van zijn adres kenbaar had gemaakt aan zijn verzekeraar-raadgever, die blijkbaar nagelaten heeft deze wijziging aan de verzekeringsmaatschappij door te geven;

Overwegende dat, wat er ook van zij, een kennisgeving in elk geval, om volkomen te zijn en uitwerking te kunnen hebben, als regel de kennisneming door de bestemming vereist;

Dat ter zake niet bewezen is dat partijen in artikel 15

van de afgesloten verzekeringsovereenkomst een andere betekenis of draagwijdte aan dit woord zouden hebben gegeven dan de algemeen gangbare;

Overwegende dat men in de overeenkomsten, bij toepassing van artikel 1156 burgerlijk wetboek, moet nagaan welke de gemeenschappelijke bedoeling van de contracterende partijen is geweest, veeleer dan aan de letterlijke zin van de woorden te houden;

Dat het duidelijk blijkt dat partijen met het woord « kennisgeving » ook en vooral de « kennisneming » door de bestemming bedoeld hebben, gezien aanlegster zelf, nadat haar eerste kennisgeving van 31 mei 1968 was teruggekeerd zonder verweerder te bereiken, een tweede kennisgeving aan verweerder liet geworden op 1 juli 1968 opdat verweerder « kennis zou nemen » van haar « kennisgeving »;

Overwegende dat verweerder op 24 juli 1968, derhalve binnen dertig dagen na kennis genomen te hebben van de kennisgeving van de premie-verhoging, aan aanlegster opzeg betekende, bij toepassing van artikel 15 der tussen partijen afgesloten verzekeringsovereenkomst;

Dat deze opzeg derhalve tijdig en geldig gegeven werd en verweerder bijgevolg op geldige wijze een einde heeft gesteld aan de tussen partijen afgesloten verzekeringsovereenkomst;

Overwegende dat de eis van aanlegster onder deze omstandigheden als ongegrond dient afgewezen te worden;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;

Verklaren de eis van aanlegster ontvankelijk doch ongegrond en wijzen hem af.

Leggen de kosten ten laste van aanlegster.

NOOT. — Wanneer de polis (art. 36) bedingt dat de voor de verzekeringnemer bestemde kennisgevingen geldig geschieden aan het adres dat hij in de overeenkomst heeft opgegeven of dat hij later aan de verzekeraar heeft bekend gemaakt, geeft de rechter van dat beding een met de bewoordingen ervan onverenigbare interpretatie door te beslissen dat de kennisgeving van de ontbinding niet op geldige wijze gedaan wordt door het enkele aanbieden van een aangetekende brief met de bedoelde ontbinding aan het adres van de verzekeringnemer, op grond dat de verzekeringnemer werkelijk kennis moet dragen van de ontbinding van zijn overeenkomst (Cass. 25 september 1967, R.W. 1967-1968, 1174).

Vergelijk daarmee: Het beding van de polis volgens hetwelk de gevolgen van de verzekering ten opzichte van de verzekerde eindigen 14 dagen na de kennisgeving van de verbreking, moet men in die zin verklaren dat de verzekerde moet kennis hebben van de verbreking van het contract; de verzekerde moet geacht worden kennis gekregen te hebben van de aangetekende brief van verbreking de eerste werkdag die volgt op de dag van de verzending (Corr. Luik, 28 oktober 1967, Pas. 1968, III, 32).

Zie nog, maar inzake handelshuur: Cass. 24 oktober 1968, R.W. 1968-1969, 783).

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BOEKBESPREKING

Willem Verougstraete, De Rechtspleging voor de nieuwe Arbeidsgerechten. — Heule U.G.A. 1969, 136 blz.

De oprichting van de nieuwe arbeidsrechtbanken en arbeidshoven is zeer aanstaande. Het zal een volledig nieuw domein zijn waarop zowel juristen als rechtzoekenden nog zullen moeten pogen hun weg te vinden. Het was daarom een uitstekende gedachte van Mr. Willem Verougstraete, thans voorzitter in het Arbeidsgerechtshof te Brussel, een beknopte handlichting uit te geven betreffende de procedure die bij deze nieuwe rechtsmachts zal dienen toegepast te worden.

Zakelijkheid en helderheid van uiteenzetting zijn de bijzondere kenmerken van dit boekje. De tekst wordt voorafgegaan door een korte historische uiteenzetting, waarin een schets wordt gegeven van het ontstaan en de evolutie van de tegenwoordige werkrechtshoven en de verschillende pogingen die in de loop der jaren werden ondernomen om deze te vervangen door werkelijke arbeidsrechtbanken, wat thans door het gerechtelijk wetboek is geschied.

De nieuwe wettelijke bepalingen kwamen tot stand in het kader van twee verschillende en enigszins tegengestelde opvattingen, deze van de koninklijke commissaris die in zo groot mogelijke mate de eenheid van de rechtsbedeling heeft betracht en van de andere kant deze van de sociale middelen, die bijzonder de klemtoon gelegd hebben op de autonomie van de arbeidsgerechten. In het gerechtelijk wetboek is men er in geslaagd deze beide strevingen in grote mate te harmoniseren, doch de bepalingen van het nieuw wetboek dragen nog duidelijk de sporen van deze beide verschillende inzichten, die we doorheen heel het commentaar van Mr. Verougstraete terugvinden. Het is de auteur van deze handleiding hoofdzakelijk te doen geweest een werk te schrijven voor de praktijk waarin zij die een betwisting door het arbeidsgerecht moeten doen beslechten, zonder enige moeite alle vereiste aanwijzingen zullen vinden.

De uiteenzetting vangt aan met een overzicht van de samenstelling en de werkwijze van deze arbeidsgerechten waarbij ook de rol van het Auditoraat in aanmerking genomen wordt. Naargelang de betwisting die aan het arbeidsgerecht wordt voorgelegd zal de samenstelling van de Kamer verschillend dienen te zijn wat betreft de assessoren die naast de voorzitter plaats zullen nemen.

Schrijver heeft een zeer handige lijst opgesteld waarin alle geschillen vermeld worden waaromtrent het arbeidsgerecht bevoegdheid heeft en naast elk vermeld geschil wordt duidelijk de samenstelling van de Kamer aangeduid. Dit zal een kostbare aanwijzing zijn voor de praktijk.

In welke gevallen kan er nu afgeweken worden van de volstrekte bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken. Wanneer beide partijen hieromtrent akkoord zijn, behoudt de Rechtbank van eerste aanleg haar volle rechtsmacht. De betwisting kan aan scheidsrechters onderworpen worden ingevolge het akkoord van beide partijen gegeven na het ontstaan van het geschil vastgesteld door een regelmatig compromis. Het voorafgaandelijk scheidsrechtelijk beding dient echter verworpen te worden. Ook kan nog in spoedeisende gevallen de Voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg voorlopige maatregelen nemen.

Mr. Verougstraete gaat dan verder in op de bevoegdheid van de nieuwe rechtsmachts naar de aard der zaken en geeft een overzicht van de uitbreiding die aan de vroegere bevoegdheid van de werkrechtshoven gegeven is binnen de perken van de arbeidsgeschillen, waarna hij een onderzoek instelt betreffende de territoriale be-

voegdheid in verband met reizende arbeiders, beroepsziekten, zeelieden enz.

Hierop volgt dan een brede studie van de eigenlijke procedure. Moet de poging tot verzoening vóór of na de hoofdvordering gebeuren? In welke vorm dienen de verzoeken ingeleid te worden, op welke wijze dient er verschenen te worden en wie mag de partij vertegenwoordigen, vertegenwoordiging die dus volgens de wet ook toegestaan is aan afgevaardigden van arbeidsorganisaties.

De behandeling van de zaak zal voor de arbeidsgerechten in grote lijnen geschieden op dezelfde wijze als voor de burgerlijke rechtbanken, met toepassing van de algemene regelen, voorgeschreven door het gerechtelijk wetboek.

De studie van de rechtsmiddelen verzet, hoger beroep, cassatie, derdenverzet enz., vormen het voorwerp van een afzonderlijk hoofdstuk en het laatste gedeelte van het boek is gewijd aan de middelen tot tenuitvoerlegging en het bewarend beslag.

Er is dus wel geen probleem waaromtrent men voor deze nieuwe procedure enige twijfel zou kunnen koesteren, of het wordt in het boek van Mr. Verougstraete onderzocht en dit zal dan ook bij het aanstaande in werking komen van deze nieuwe jurisdicties een vade mecum zijn dat velen gelukkig zullen zijn te kunnen consulteren teneinde vergissingen te voorkomen.

De beperkte omvang van het boek doet niets af aan zijn rijke inhoud en door het schrijven van dit werk heeft de auteur aan onze rechtsbedeling een zeer te waarderen dienst bewezen.

René Victor

Prof. R. Dillemans (algemene leiding), Bijzondere groepen en hun Statuut in de sociale zekerheid. — Leuven, Instituut voor sociaal zekerheidsrecht, Tienestraat 41, 1970, 260 blz.

Aan het Instituut voor Sociaal Zekerheidsrecht van de fakulteit der Rechtsgeleerdheid Leuven-Nederlands verscheen in januari in de reeks van het instituut: « Bijzondere groepen en hun statuut in de sociale zekerheid ». Het is een kollektieve studie welke tot stand is gekomen in het seminarie voor sociale zekerheid 1968-1969, op basis van onderzoekingen en teksten van de studenten, met nazicht van de assistenten, waarvan prof. R. Dillemans de algemene leiding waarnam.

Het algemeen objectief was een onderzoek in te stellen naar het sociaal zekerheidsstatuut van deze bijzondere groepen die traditioneel een grenssituatie innemen met betrekking tot de toepassing van de sociale zekerheid in België. Deze problematiek werd terug aktueel door de discussies rond de nieuwe wet op de R.M.Z. van 27 juni 1969, welke van kracht werd op 1 januari 1970 en waardoor vele punten van deze problematiek werden vereenvoudigd. Desondanks blijven voor al deze groepen nog vele uitzonderingsmaatregelen gelden.

De publikatie bespreekt het profiel en het sociaal zekerheidsstatuut van mijnwerkers, thuisarbeiders, handelsvertegenwoordigers, landbouw-, seizoen- en grensarbeiders, studenten, leerjongens, clerus, gehandicapten, personen welke vallen onder de toepassing van de overzeese sociale zekerheid, journalisten, personeel van de N.M.B.S., leger en rijkswacht, gemeente- en provinciepersoneel, de provinciegoeverneurs, leden van de bestendige deputatie, parlementairen, ministers, leden van de magistratuur, leden en personeel van het Rekenhof en personeel van het officieel onderwijs.

Waar nodig en mogelijk werden kritische opmerkingen gemaakt bij het voor deze verschillende groepen geldende statuut.

Marcel Meersschart, De collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités. — Uitleggend commentaar bij de wet van 5 december 1968. — Brussel C.E.D., Samsom., 1969, 114 blz.

De collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, in de schoot van dewelke zij worden uitgewerkt, zullen meer en meer een belangrijke rol spelen in ons sociaal recht, vooral sedert de bepalingen der wet van 5 december 1968.

De heer Marcel Meersschart, adviseur bij het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, heeft over deze wet een voortreffelijk commentaar geschreven.

Wij menen niet beter te kunnen doen om de verdiensten van dit werk in het licht te stellen dan hieronder het korte voorwoord te vermelden dat de heer Dr. Jur. A. Trine voor het werkje heeft geschreven. Ziehier hoe hij zich uitdrukt:

« Men weet welke plaats de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, waarin ze meestal uitgewerkt worden, in onze maatschappij innemen.

Die overeenkomsten zijn een der voornaamste bronnen van ons arbeidsrecht geworden terwijl de paritaire comités de confrontatiecentra zijn van de beroepsbelangen der werkgevers en werknemers. De wet van 5 december 1968 heeft dit nogmaals onderstreept en de hun toegewezen rol verstevigd.

Een commentaar uitbrengen over de nieuwe wettekst is geen gemakkelijke opdracht: de sociale wetten zijn thans niet meer het werk van de wetgever alleen; zij zijn gedaantenverwisselingen en de auteur geeft er een demonstratie van bij het behandelen van zijn onderwerp. Sinds lang keek men uit naar een wettelijk statuut van de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités en ettelijke parlementaire initiatieven streefden dit doel na. Maar het was de administratie die een voorontwerp van wet uitwerkte dat aan de Nationale Arbeidsraad werd voorgelegd. In deze instelling werden de standpunten van de betrokken partijen aan elkaar getoetst en kwamen talrijke oplossingen, vaak als compromis, naar voren. Pas dan begon het eigenlijke werk van de wetgever maar het ruw terrein was reeds geëffend en in een commentaar kan men alleen de wettelijk voorgestelde oplossingen begrijpen wanneer de historische achtergrond, en de uitleg eraan verbonden, niet uit het oog wordt verloren.

Niemand is beter geplaatst dan de heer Meersschart om dit onderwerp te behandelen; als adviseur bij de studiedienst bij het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid was hij betrokken bij de voorbereiding van het voorontwerp van wet op de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, weinig ambtenaren hebben, zoals hij kunnen meeleven met de voorbereiding van genoemde wet: hij heeft de moeilijkheden gekend die de administratie wou ondervangen en hij heeft het ontstaan van de aanvaarde of verworpen oplossingen meegemaakt; meer dan om het even wie is hij in staat na te gaan in hoever de huidige wettekst aan de problemen een oplossing heeft gegeven of ze stilzwijgend is voorbijgegaan. Dit maakt van zijn werk een veilige gids en een bron van inspiratie voor eventuele latere wetswijzigingen.

Het volstaat nochtans niet de problemen te kennen: men moet ze ook op een realistische wijze kunnen uiteenzetten. De auteur heeft er naar gestreefd zoveel mogelijk problemen, waarmee de practici zullen te maken hebben op te lossen of ze ten minste voor te schotelen en hij heeft daarbij de betwistingen van louter doctrinaire aard tot een minimum herleid. Hij heeft echter niet gearzeld concrete en nauwkeurige gegevens te verschaffen om de lezer voor te lichten. Het komt voor dat ook uit dat oogpunt het werk als geslaagd mag beschouwd worden.

De talrijke doorlopende verwijzingen naar de recht-

spraak, de voorbereidende werkzaamheden of teksten uit het internationaal recht zijn eerder hulpmiddelen voor de lezer dan een uitstalling van een nochtans onbetwistbare juridische kennis.

Om deze redenen zijn wij ervan overtuigd dat het werk van de heer Meersschart gunstig zal onthaald worden.»

Maurice Henrard, De arbeidsovereenkomst voor bedienden. — Wet van 21 november 1969. Officieuze coördinatie. — Brussel Documentatiecentrum van de Balie.

De nieuwe wet van 21 november 1969 die verscheen in het Staatsblad van 9 januari 1970 voorziet enkele vrij belangrijke wijzigingen aan de wettelijke regeling van het bediendencontract.

Het documentatiecentrum van de balie te Brussel heeft het gelukkig initiatief genomen een officieuze coördinatie uit te geven van de teksten der oude en der nieuwe wet, die verzorgd werd door advocaat Maurice Henrard. In deze Coördinatie zijn telkens de oude en de nieuwe teksten door een bijzonder teken aangemerkt, wat de praktische bruikbaarheid van deze uitgave ten zeerste bevordert.

TIJDSCHRIFTEN

Belgische Rechtspraak in Handelszaken, jg. 1969 - nr. 7 - 8.
Rechtspraak.

Tijdschrift voor sociaal recht, jg. 1969 - nr. 7.
Blondiau P., Les conseils d'entreprise.

Bulletin van de Europese Gemeenschappen, jg. 1969 - nr. 11.
Martino E., Bijwerking van het advies van de Commissie over de uitbreiding van de Gemeenschap.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jg. 1970 - nr. 5071.

Rede van dhr. Mr. G.E. Langemeijer, ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het W.P.N.R. — Rede van dhr. A. de Gier, Ph. A.N. Houwing en C.H.F. Polak.

Rechtsgeleerd Magazijn Themis, jg. 1969 - nr. 5.

Hoekema A.J., Abortus procatus is in de rechtsorde ook buiten het strafrecht relevant.

Nieuwe literatuur over Oorlog en Vrede, jg. 1970 - nr. 1.
Boekbespreking.

Journal des Tribunaux, jg. 1970 - nr. 4688.

Vanderveeren J., La détention est l'exception.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1970 - nr. 1.

Committant. Garde-chasse assermenté. — Voisinage. — Respons. Pou. publics. — Resp. Profess. Médecin. — Circ. Routière. Régl. Gén.

Revue de l'administration, jg. 1970 - nr. 1.

Bourquin M.Th., Compétence administrative et judiciaire. — Eaux. — Impositions provinciales et communales.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs), jg. 1970 - nr. 4.

Sialelli J.B., La réforme des professions judiciaires et juridiques: profession libérale, office ministériel, société commerciale.